

Elk kind een toekomst

FRANK VANDENBROUCKE

Door hervormingen
kinderarmoede bestrijden

PHILIPPE BOCKLANDT

Met e-learningpakket
hulpverlening verbeteren

BERT GEORGE

Met gedragsinzichten
lokaal bestuur versterken

8 minuten

zoveel tijd wint u dankzij fiber telkens u een toepassing van 5 GB downloadt.

3 troeven van fiber

Fiber is een relatief nieuwe technologie, waarbij laserlicht aan 200.000 kilometer per seconde langs draadjes van glas wordt verstuurd. Dat maakt fiber veel sneller dan eender welk ander netwerk. Dat ondervond ook Erwin Cuppens, partner bij Watertechniek Teunissen uit Hasselt.

1 Videobeelden worden razendsnel geladen

“Er zat vroeger veel vertraging op de beelden van de videobewaking, gewoon omdat de data via een klassieke internetlijn op en af gingen naar Overpelt.” Dankzij fiber geniet het bedrijf nu van internettoegang met 350 Mbps downloadsnelheid en 50 Mbps uploadsnelheid, wat resulteert in perfecte videobeelden die razendsnel worden opgeladen.

2 Medewerkers delen bestanden 3x sneller

Bovendien kunnen de medewerkers nu 3 keer sneller bestanden met elkaar delen. “Het verschil met vroeger kon niet groter zijn. Al onze medewerkers hebben veel vlotter toegang tot de bedrijfsapplicaties op de centrale server. En nu kan onze webshop eindelijk uitgroeien tot een volwaardig verkoopkanaal”, zegt Erwin Cuppens.

3 Betrouwbare stabiliteit

Fiber is niet alleen veel sneller, maar ook veel stabiel. Er gaan immers minder data verloren. Dat maakt fiber ideaal voor bedrijven die nood hebben aan uitstekende VoIP, videoconferenties of cloudtoepassingen.

WATERTECHNIEK TEUNISSEN

• Expert in pompsystemen en technieken voor waterbeheer

- Vestigingen in Hasselt en Overpelt
- Zusterondernemingen in Arendonk

Waarom zij voor fiber kozen:

- Vestigingen verbinden met toepassingen op centrale server
- Webshop met persoonlijke service
- Stabielere camerabeelden snel uploaden
- Vlotter werken met CRM-pakket

Meer artikels voor ondernemers lezen?
www.proximus.be/perspectief

Fiber voor uw bedrijf

Ontdek alle troeven op www.proximus.be/fiber

STEFAN DEWICKERE

‘De lokale besturen willen hun verantwoordelijkheid opnemen. Zijn de deelstaten en de federale overheid bereid mee te werken?’

Elk kind een toekomst

Enkele artikels in dit nummer van Lokaal gaan over armoede. Armoede is een groeiend probleem: lokale besturen worden er volop mee geconfronteerd. De VVSG wijdde er in haar memorandum veel beleidsaanbevelingen voor de toekomstige regeringen aan. ‘Elk kind een toekomst’ is het thema van een studiedag over een lokale aanpak van kinderarmoede, die we op 4 oktober samen met de Koning Boudewijnstichting organiseren.

We lichten alvast een tipje van de sluier. De keynote-spreker van deze studiedag professor Frank Vandenbroucke laten we in dit nummer aan het woord. Hij zegt het klaar en duidelijk: ‘Armoede raakt aan veel beleidsdomeinen, zoals huisvesting, welzijn, onderwijs, energie. De strijd tegen het probleem moet dus een rode draad zijn doorheen het hele overheidsbeleid op alle niveaus. Door het in het hokje van een vakminister te stoppen, zullen we het nooit oplossen. We hebben een masterplan op lange termijn nodig en een alliantie tussen het federale, het Vlaamse en het lokale niveau.’

Deze stelling lijkt letterlijk uit het VVSG-memorandum te komen. Ze houdt een duidelijke boodschap in voor de nieuwe regeringen in ons land. Met enkele quick wins komen we er niet. We moeten een globale strategie uitwerken waarbij de drie overheidsniveaus samen het heft in handen nemen, met duidelijke en meetbare doelstellingen en acties, helder afgelijnde verantwoordelijkheden, een duidelijke timing en budgettering, en een strikte opvolging. De beleidsmakers werken dit plan niet alleen uit, maar met medewerking van de maatschappelijke krachten én van de mensen in armoede zelf.

Op het moment dat u dit stuk leest, staat de Vlaamse regering in de startblokken of worden de laatste losse eindjes van het regeerakkoord aan elkaar geknoopt. Een nieuwe federale regering is nog niet in zicht. Of zo’n interbestuurlijke aanpak een kans op slagen heeft, kunnen we nog niet inschatten. Hoe zwaar armoedebestrijding doorweegt in de regeerakkoorden en welke budgetten er voor uitgetrokken worden evenmin.

Maar we zijn bezorgd. Interbestuurlijk samenwerken is niet direct de grootste kwaliteit van ons politiek bestel. In de startnota voor de onderhandelingen over een Vlaams regeerakkoord – het enige document waarover we bij het schrijven van dit stuk beschikken – lezen we geen ambitie meer om de armoede terug te dringen. Het zou een fout signaal zijn om de aandacht nu toe te spitsen op het uitwerken van een nieuwe armoede-indicator: de armoedeproblematiek is al voldoende in kaart gebracht en wetenschappelijk onderzocht, het is nu tijd voor gezamenlijke actie.

De lokale besturen willen hun verantwoordelijkheid opnemen. Zijn de deelstaten en de federale overheid bereid mee te werken?

Piet Van Schuylenbergh, VVSG-directeur Mens

inhoud

OKTOBER 2019

interview

Gedraginzichten helpen lokaal bestuur te verbeteren

Hoe kunnen we politici betere strategische beslissingen laten nemen? Hoe kunnen we ze beter laten investeren? Dat zijn de vragen waar professor Bert George zich over buigt. Hij maakt in zijn onderzoek gebruik van de inzichten van de gedragsmatige bestuurskunde.

organisatie

Wanneer is een gemeente financieel gezond?

De financiële gezondheid is niet het primaire doel van een gemeente, maar het is wel een noodzakelijke voorwaarde voor goed bestuur. De vraag of een gemeente financieel gezond is, wordt vaak verengd tot de autofinancieringsmarge of de schuldgraad. Er is een meer genuanceerde kijk nodig op de financiën van een lokaal bestuur.

Praat mee over Lokaal met **#VVGlokaal**
Deel al waarop u fier bent op **#lokaalDNA**
Volg ons op

interview

Kinderarmoede bestrijden vereist hervormingen

Kinderarmoede bestrijden, zal niet lukken met enkele quick wins. Het zal grondige hervormingen vragen van de werking van de arbeidsmarkt, van het bijstandssysteem, van het huisvestings-, gezondheids- en onderwijsbeleid. Professor Frank Vandenbroucke pleit voor een masterplan en een alliantie tussen het federale, Vlaamse en lokale niveau.

online communicatie

E-learningpakket voor online dienst- en hulpverlening: OCMW n@bij

OCMW's kunnen meer dan vandaag online tools inzetten om hun dienst- en hulpverlening te verbeteren. Om hen daarbij te helpen, is onlangs OCMW N@BIJ gelanceerd, een gratis e-learningpakket van de Arteveldehogeschool.

ouderenzorg

Onderhandelde zorg in Sint-Carolus

De te eenzijdige aandacht voor het medisch-verpleegkundige in woonzorgcentra maakt stilaan plaats voor een bredere benadering, voor meer inzet op 'wonen en leven'. Daarom werkt het Kortrijkse WZC Sint-Carolus volgens de principes van de innovatieve arbeidsorganisatie.

jeugd

Maak vrije tijd echt vrij voor jongeren in voorzieningen

Uithuisplaatsing, langdurige opvang of leven in een voorziening beïnvloedt het leven van een jongere erg. Al bijna twaalf jaar probeert Ronse deze jongeren wel een interessante en fijne vrije tijd te bezorgen.

#lokaalDNA

Van goede burens naar zorgzame buurten

In elke dorpskern een ontmoetingsplaats waar mensen ook boeken kunnen lenen en voor kleine dienstverlening terecht kunnen, en waar lokale organisaties kunnen samenkomen. Dat is het doel van Zorgzame Buurten in Hoogstraten, georganiseerd door het lokale dienstencentrum.

vooraan

- 3 Opinie
- 6 Kort

politiek

- 12 Gedragsinzichten helpen lokaal bestuur te verbeteren
- 18 Estafette van Stefaan Devleeschouwer

organisatie

- 20 E-learningpakket voor online dienst- en hulpverlening: OCMW N@BIJ
- 22 Laat de gemeente handhaven
- 26 Wanneer is een gemeente financieel gezond?
- 30 Onderhandelde zorg in Sint-Carolus
- 32 De toekomst van Mathias Vaes
- 36 BWMSTR 1999/2019 zorg in schoonheid

werkveld

- 38 Frank Vandenbroucke: 'Kinderarmoede bestrijden vereist hervormingen.'
- 44 Zijn je inwoners klaar voor de toekomst?
- 46 Maak vrije tijd echt vrij voor jongeren in voorzieningen
- 50 SDG's in praktijk: duurzaam sporten
- 52 #lokaalDNA Maldegem: Handelskilometer blijft bereikbaar
- 53 #lokaalDNA Tienen: De Lazuur versterkt het wijkweefsel
- 54 #lokaalDNA Heusden-Zolder: AAP nodigt uit
- 56 #lokaalDNA Hoogstraten: Van goede burens naar zorgzame buurten
- 58 In contact met Dimitri Verbelen
- 60 Agenda
- 61 Op zoek... naar nieuwe collega's?
- 62 Burgemeester Triljoen

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Pieter Plas, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Schaubroeck **MET DE STEUN VAN** Belfius en Ethias, partners van de VVSG **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENTEN** abonementen@vvsg.be, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT** VVSG-leden: 75 euro (vanaf 10 ex. 65 euro), Niet-leden: 150 euro. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Mieck Vos, algemeen directeur VVSG **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsg.be **CONTACT** lokaal@vvsg.be

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

kort

Ook lokale besturen kwetsbaar voor cyberfraude

Bankenfederatie Febelfin en het Centrum voor Cybersecurity België (CCB) roepen burgers, ondernemers en besturen op om waakzaam te zijn voor elke vorm online financiële oplichting. Verschillende lokale besturen hadden al te maken met hacking en phishing.

Cyberfraude is een probleem waarvoor iedereen op zijn hoede moet zijn, ook de lokale besturen. Meestal gaat het om valse facturen. Een mailbox wordt gehackt en in een mail die van de algemeen directeur lijkt te komen, wordt de financieel directeur gevraagd een fors bedrag over te schrijven. Alles ziet er perfect uit, alleen is de mail vervalst en is het rekeningnummer dat van de fraudeur. Of er wordt ingebroken in de computersystemen van het lokaal bestuur om de facturen te vervalsen. Soms worden enveloppes opengemaakt om het rekeningnummer op de factuur aan te passen. Ook phishing is een groot probleem. Bij die laatste vorm van fraude hengelens oplichters naar bankcodes of andere persoonlijke gegevens door zich voor te doen als een betrouwbare organisatie zoals een bank, de politie, een telecom- of softwarebedrijf enzovoort. Steeds vaker gebeurt phishing niet alleen via mail, maar ook via telefoon of sociale media zoals WhatsApp.

Goede procedures

Veel fraude is te voorkomen door goede procedures. Even bellen naar de verzender van de factuur – niet naar het nummer op de factuur, maar dat op de website – volstaat vaak om fraudeurs de pas af te snijden. Een betalingsprocedure waarbij een tweede persoon zijn fiat moet geven, is een goede preventiemaatregel. Een up-to-date leveranciersbestand met de btw-, RSZ- en rekeningnummers van de leveranciers is eveneens een noodzakelijke maatregel. Een

goede en regelmatige check-up van de IT, een antivirusmuur en een programma dat fraudeboodschappen herkent, kan veel ellende voorkomen. Ook een verzekering nemen tegen cyberdiefstal is mogelijk.

In de fiches die Europol, het Europees Cybercrime Centrum (EC3) en de Europese bankenfederatie samen uitwerkten, vind je heel wat praktische aanbevelingen voor het bestuur en zijn medewerkers over de zeven meest voorkomende vormen van online financiële oplichting. Ook op de website van de Vlaamse Toezichtcommissie staan heel wat aanbevelingen. Slachtoffers van cyberfraude kunnen een klacht indienen bij de Federal Computer Crime Unit (FCCU). Bij mogelijke phishing namens een financiële instelling kan het bericht bezorgd worden aan het meldpunt van het Centrum voor Cybersecurity België (CCB) via verdacht@safonweb.be en aan het meldpunt van de financiële instelling via phishing@domeinnaamvandeбанк.be. Enkel dan kunnen verdachte websites geblokkeerd worden. Daarnaast raden we uiteraard ook aan om de functionaris gegevensbescherming te raadplegen bij mogelijke phishing. Binnenkort besteden we in Lokaal meer aandacht aan cyberfraude. Werd je bestuur hiermee geconfronteerd of beschik je net over een goede aanpak om het te vermijden? Laat het ons weten via lokaal@vvsbg.be.

www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/be-nl.pdf
<https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie>

Vergeet bij een oordeel over de Belgische budgettaire situatie niet de lokale besturen: zij hebben hun budgetten wél in evenwicht, zijn goed voor slechts 5% van de overheidsschuld terwijl ze circa 35% van de overheidsinvesteringen doen.

Jan Leroy, VVSG-directeur bestuur – Twitter 19/09

Model deontologische code bijzonder comité

De leden van het bijzonder comité sociale dienst krijgen te maken met erg gevoelige informatie van kwetsbare mensen. Daarom heeft de VVSG een aanvullend model van deontologische code voor het bijzonder comité klaar. Deze vervangt de algemene deontologische code voor lokale mandatarissen niet, maar vult ze aan.

Pieter Vanderstappen, www.vvsg.be/nieuws

Tweede pensioenpijler verplicht?

Besturen die van een mogelijke korting op hun responsabiliseringsbijdrage willen genieten of een verhoging willen vermijden, moeten dit jaar nog een tweede pensioenpijler toekennen aan al hun personeel, dus ook aan al hun contractanten, inclusief bijvoorbeeld de medewerkers van het woon-zorgcentrum of de onthaalouders in het werknemersstatuut. Dit mag voor het jaar 2019 een bescheiden bijdrage zijn. Voor het calogpersoneel zou er een federaal initiatief komen. Besturen die het niet

doen, moeten hoogstwaarschijnlijk een hogere responsabiliseringsbijdrage betalen.

De VVSG betreurt de zeer late communicatie over de precieze draagwijdte van deze maatregel. Ten gronde heeft de VVSG zich altijd verzet tegen dit systeem van korting of verhoging van de responsabiliseringsbijdrage omdat dit absoluut geen fair systeem is.

Marijke Delanghe, vvsg.be/nieuws

Prognoses Gemeentefonds

Op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur vind je sinds kort een gedetailleerd overzicht van het Gemeentefonds. Je kunt er de bedragen per gemeente van alle aanvullende dotaties uit het Gemeentefonds raadplegen, naast die van de hoofdotatie. Het overzicht bevat de prognoses tot 2025 en gaat terug tot 2015.

Ben Gilot, www.binnenland.vlaanderen.be

Tot 25 oktober Gastgemeenten gezocht voor kijkstages studenten stedenbouw

Studenten stedenbouw en ruimtelijke planning hebben doorgaans nauwelijks een idee van wat de baan van gemeentelijk omgevingsambtenaar inhoudt. De Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP) zoekt gastgemeenten waar studenten een week lang kunnen meelopen met de omgevingsambtenaar. Het is de bedoeling dat de student kan observeren, leren en vragen stellen. Hier en daar kan hij misschien wat kleinere taken uitvoeren. De kijkstage heeft plaats tussen 1 februari en 19 april 2020. De VRP zorgt voor een stagecontract en de verzekering van de studenten.

Gemeenten die bereid zijn om een student een stage aan te bieden, kunnen voor 25 oktober 2019 mailen naar info@vrp.be.

Er worden kosten noch moeite gespaard om jonge nieuwkomers op te vangen en ze de landstalen te leren, om ze in contact te brengen met onze cultuur en gewoonten. Maar toch slagen de bestaande opvangcircuits er niet in om voor jonge nieuwkomers de brug te slaan naar Belgische jongeren en hun structuren. (...) Nochtans is linken aan het lokale jongerengebeuren op buurtniveau wél mogelijk. Steunfiguren zouden een brug kunnen maken tussen het goed uitgebouwde welzijnsnetwerk en het al even goed gestructureerde jeugdwerk.

Onderzoeker Minne Huysmans (VUB) – Belga 19/9

In de eerstelijnsgezondheidszorg wordt nergens in Europa zo weinig in vaste teams gewerkt als bij ons. Als huisartsen, kinesisten, thuisverpleegkundigen, apothekers enzovoort brede netwerken vormen, komt dat de zorgkwaliteit ten goede. Het is cruciaal dat de gezondheidszorg en het welzijnsbeleid dichter bij elkaar komen: omdat er almaar meer chronisch zieken zijn, en omdat iemands sociale achtergrond erg bepalend is voor zijn gezondheid. Daarom zijn lokale besturen, die verantwoordelijk zijn voor het welzijnsbeleid, het best geplaatst om deze brede samenwerking op de eerste lijn te ondersteunen.

Professor huisartsgeneeskunde Jan De Maeseneer – Knack 18/9

De #brandweer start met onafhankelijke #leercommissie met experts van de brandweer zelf, universiteiten en de industrie uit binnen- en buitenland. Doel: Leren voor de #toekomst #Beringen #heldenblijvenbestaan <https://tvf.be/nieuws/brandweeronderzoekt-zelf-dodelijke-brandberingen-84195>

@netw_BW Netwerk Brandweer – Twitter 05/09

Een uniform deradicaliseringsbeleid voor alle gemeenten in Vlaanderen zou een absurde constructie zijn. Vanuit goed bestuur lijkt mij een stedelijk beleid goed. Sommige buurten in een stad hebben meer wijkagenten nodig, andere juist sociale werkers. Een top-downbenadering zet dat sociale weefsel onder druk, net omdat vertrouwen zo'n wezenlijk deel uitmaakt van het beleid.

Onderzoeker Nadia Fadil (KULeuven) – De Morgen 19/9

In mijn vak zie ik hoeveel er lokaal mogelijk is. Je kan in de stad in het huidige economische systeem bossen creëren. We kunnen de diensten die de natuur ons levert, opdrijven en in de stad onderbrengen. Er is meer plaats dan we denken.

Brussels landschapsarchitect Bas Smets – De Morgen 19/9

Toekomstbestendige ouderenzorg: roadmap

De komende jaren moeten zorgorganisaties meer dan ooit op zoek naar hún onderscheidende en kenmerkende talent. Dit boek reikt daartoe de nodige pistes en wegwijzers aan. Het bekijkt de trajecten, landmarks en mogelijke bestemmingen voor ouderenzorg en ouderenzorgorganisaties. De auteur zet de belangrijkste lessen op een rij. Bij het boek hoort ook een website met downloadbare materialen: www.owlsandfoxes.com.

- T. Braes
- *Toekomstbestendige ouderenzorg. Praktijkgerichte roadmap voor organisaties*
- Gompel&Svacina uitgeverij, Oud-Turnhout
- 26 euro

Anders communiceren over geestelijke gezondheid

Deze publicatie vormt de neerslag van een tweejarig project waarbij zorgverleners investeerden in een genuanceerde en evenwichtige, destigmatiserende en taboedoorbrekende communicatie over psychische problemen. Diverse structuren actief in de sector van de geestelijke gezondheidszorg (ziekenhuizen, ambulante diensten, centra voor geestelijke gezondheid, partners op het vlak van sociaaleconomische re-integratie, huisvesting, maatschappelijk werk) namen deel en doorliepen een traject met drie fasen: zelfevaluatie van de interne beeldvorming rond geestelijke gezondheid, samen met alle medewerkers; opzetten van een intern programma om de communicatiecultuur te verbeteren; en met andere zorgorganisaties ervaringen delen over de effecten bij het team en bij de gebruikers. Dit rapport zet de belangrijkste lessen op een rij.

www.kbs-frb.be, knop 'Publicaties'

232 huishoudens per week dreigen woning te verliezen

In 2018 dreigden in Vlaanderen zo'n 12.070 huurders hun woning te verliezen, dikwijls wegen wanbetaling. Dat zijn er 232 per week. Het cijfer blijft de laatste jaren stabiel, al is het te hoog. Een gebrek aan goede, betaalbare en energiezuinige woningen voor mensen met een laag inkomen en te lange wachtlijsten voor sociale huisvesting zijn de grootste problemen, zo blijkt uit een bevraging van de VVSG bij haar leden.

De VVSG hoopt op verbetering door het Fonds ter Bestrijding van Uithuiszettingen, het hervormde Huurgarantiefonds. Dat geeft lokale besturen de sleutel om te bemiddelen en zo een uithuiszetting te vermijden. Dat zulke projecten hun vruchten afwerpen bevestigd Antwerpen waar de huurbemid-

delaar ingrijpt zodra een verhuurder een probleem signaleert.

Maar er zijn nog maatregelen nodig. De VVSG vraagt de federale en Vlaamse overheid om samen met de lokale besturen te zorgen voor meer betaalbare en goede woningen voor mensen met een laag inkomen en voor wie net boven de inkomensgrenzen voor sociaal wonen zit. Naast hogere minimuminkomens en activering moeten er meer sociale woningen komen, een verdere versterking van de sociale verhuurkantoren, maar ook innovatieve woonvormen en een verdere uitbreiding van de huursubsidie en huurpremie voor wie op de private markt moet huren.

.....
Nathalie Debast

45 x lokale beleidsparticipatie

De VVSG verzamelde 45 methodieken om lokale beleidsparticipatie mogelijk te maken. Ze wil gemeenten inspireren om lokaal beleid te voeren door burgers meer te betrekken. De participatie van kwetsbare inwoners krijgt extra aandacht.

Download de publicatie '45 methodieken voor lokale beleidsparticipatie' gratis op www.vvsg.be.

.....
Joke Vanreppelen

Dag van de Ambachten op 17 november

Op zondag 17 november vindt de 13e Dag van de Ambachten plaats. Erkende ambachtslieden zetten dan de deuren van hun atelier open en laten het grote publiek kennismaken met hun knowhow en passie via geleide bezoeken, demonstraties en degustaties. De Dag van de Ambachten is een initiatief van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie.

Op www.dagvandeambachten.be kun je een lijst van deelnemende ambachtslieden raadplegen.

VVSG wil enkel nog recycleerbare verpakkingen

Binnenkort mogen alle plastic verpakkingen in Vlaanderen in de blauwe pmd-zak. Makkelijk voor de burger en zo zamelen we meteen meer plastics in. Een stap in de goede richting, maar om écht een positief effect te hebben moeten verpakkingen ook volledig recycleerbaar zijn. Dat is nu niet het geval. Daarom wil de VVSG dat de producenten hier dringend werk van maken, zo niet moet er een verbod komen op niet-recycleerbare verpakkingen. Producenten moeten meer aandacht besteden aan het ontwerp van hun verpakkingen. 'Het probleem moet aan de bron aangepakt worden,' zegt Wim Dries, voorzitter van de VVSG. 'In de eerste plaats door geen overbodige verpakkingen op de markt te brengen. Elke producent zou moeten nadenken over de impact van zijn product op het milieu en de samenleving. Ze brengen nog te veel verpakkingen op de markt die we wel in de nieuwe blauwe zak gaan inzamelen maar die uiteindelijk moeilijk sorteer- of recycleerbaar zijn.'

Vooral verpakkingen die bestaan uit meerdere materialen en gekleurde plastics zijn de grote boosdoeners. Denk maar aan chips- of drankzakjes, gemaakt van plastic én aluminium. De toepassingen zijn vaak laagwaardig, waardoor waardevolle grondstoffen verloren gaan. Sommige plastics brengen ook de kwaliteit van de andere afvalstromen in het gedrang. 'Alles inzamelen is zeer goed, maar je moet het ook maximaal kunnen recycleren tot nieuwe, bruikbare materialen die op hun beurt ook opnieuw kunnen worden gerecycleerd.' Nemen producenten hun verantwoordelijkheid op korte termijn niet vrijwillig op, dan pleit de VVSG voor een verbod op verpakkingen die het huidige sorteer- en recyclageproces verstoren. Dat ligt ook in de lijn van het verpakkingsplan 2.0. dat de Vlaamse regering heeft opgesteld.

.....
Nathalie Debast

Bezig met circulaire economie? Deel je praktijk

De VVSG werkt aan een publicatie over circulaire economie, met tal van grote en kleine praktijkvoorbeelden uit gemeenten. Werkt je gemeente aan een circulaire energietransitie? Is ze bezig met het herindelen van de ruimtelijke ordening? Wordt er gewerkt aan een methode om zoveel mogelijk water te hergebruiken? Neem de gemeente circulaire economie actief op in haar beleid? Mail naar elke.detaeye@vmsg.be.

.....
Elke de Taeye

gepost

Proficiat @kindegezin Een eeuw oud en dat ruikt naar feest! De voorbije 20 jaar hebben we KGG zien evolueren van die Brusselse 'ivoren' toren naar een echte lokale partner. Volgende eeuw zetten we die weg graag verder! #gezinsbeleid #zorglokaal #100jaarkindengezin

@VVSG - Twitter 13/09

#Aalter is een dementievriendelijke gemeente. Dit kunnen mensen nu ook ervaren tijdens de dementievriendelijke wandeling 'Van lochtijnk tot plaatse', die op donderdag 12 september 2019 opent.

<http://ow.ly/UF3F50vNCe9>

@gemeenteAalter - Twitter 04/09

Toen ik als consultant werkte, had ik altijd filestress als ik vanuit Gent naar een klant in Brussel of Antwerpen moest rijden. Ik besloot de trein te nemen, in combinatie met een stadsfiets. De tijd die ik op mijn oude manier van werken in de file stond, werd vervangen door productieve of gezonde tijd.

Ondernemer Griet Vandenhouweele - Knack 18/9

In mijn vak zie ik hoeveel er lokaal mogelijk is. Je kan in de stad in het huidige economische systeem bossen creëren. We kunnen de diensten die de natuur ons levert, opdrijven en in de stad onderbrengen. Er is meer plaats dan we denken.

Brussels landschapsarchitect Bas Smets - De Morgen 19/9

Veel rokers zien één weggegooide sigarettenpeuk als iets vrij onschuldig. Zo worden er in Vlaanderen elke dag 100.000 peuken weggegooid, goed voor bijna de helft van al het zwerfvuil. Een sigarettenpeuk is bovendien niet biologisch afbreekbaar. Het duurt tussen de 2 en 15 jaar totdat de peuk in kleine stukjes afbreekt. Sigarettenpeuken breken zo moeilijk af dat ze jarenlang in zee drijven en zo zelfs tot in het poolijs terug te vinden zijn.

Filip De Bruyne (Groen Tielt) in het kader van een campagne van intercommunale Intradura en Mooimakers om de vervuiling van waterlopen via rioolputjes tegen te gaan - Het Laatste Nieuws 23/9

We zullen eraan moeten wennen dat droogteperiodes en watertekort zullen blijven bestaan. Het is de taak van de overheid ons land hieraan aan te passen. Hopelijk ligt het op tafel tijdens de regeringsonderhandelingen. (...) Er is nood aan minder verharding, zodat het water kan binnendringen in de bodem. Met regenwaterputten en bekkens moeten we meer water bufferen. En we moeten inzetten op hergebruik.

Patrick Willems, professor hydrologie aan de KU Leuven - Het Nieuwsblad 23/9

Rapport: het kind in Vlaanderen

Kind en Gezin schetst een kwantitatief portret van kinderen in Vlaanderen. Het bracht statistische gegevens uit diverse bronnen samen om een zo goed mogelijk beeld te geven van de toestand van de kinderen en hun leefwereld. Gezien het werkterrein van Kind en Gezin focust het rapport op kinderen onder de 12 jaar. Het rapport wil een stevige, wetenschappelijk onderbouwde basis aanbieden voor het beleid met betrekking tot kinderen in Vlaanderen.

www.vlaanderen.be/publicaties

Dossier: voedselverlies

De afgelopen jaren is de interesse en gevoeligheid voor voedselverlies bij verschillende organisaties, openbare instellingen en onderzoekers toegenomen. Om meer inzicht te krijgen in de problematiek startte het Departement Omgeving begin 2018 met een grootchalig onderzoek naar voedselverlies en consumentengedrag bij Vlaamse huishoudens. Dit dossier verzamelt de belangrijkste inzichten en de best beschikbare cijfers uit dat onderzoek. De resultaten worden aangevuld met gegevens uit de gedragswetenschappen en uit internationaal onderzoek. Beleidsmakers, actoren uit de agrovoedingsketen, middenveldorganisaties en burgerinitiatieven vinden hier ondersteuning om planmatiger en doelgericht actie te ondernemen om voedselverlies bij de consumenten thuis te verminderen en voorkomen. De weergegeven cijfers zullen in de toekomst verder worden verfijnd, het onderzoek en de methoden zijn immers in volle ontwikkeling.

www.vlaanderen.be/publicaties

Geef input voor gemeente- en stadsmonitor

Met de gemeente- en stadsmonitor geeft het Agentschap Binnenlands Bestuur aan de hand van tweehonderd indicatoren de staat van je gemeente of stad weer. Voor de volgende vraagronde kun je als lokale mandataris of medewerker op twee thematische consultatiemomenten input en feedback geven. Op 22 oktober is dat voor de bespreking van buurt, mobiliteit en milieubewust handelen, en op 24 oktober voor lokale betrokkenheid, sociale contacten en zorg en gezondheid.

gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/thematisch-stakeholdersoverleg-2019

De gemeente moet de prijs van een zwembad afronden tot op een veelvoud van 5 eurocent.

STEFAN DEWICKERE

Eurocenten afronden

Vanaf 1 december 2019 moeten alle ondernemingen de (gedeeltelijk) contante betalingen door particuliere klanten verplicht afronden naar het dichtstbijzijnde veelvoud van 5 eurocent (Wet van 2 mei 2019 houdende diverse bepalingen inzake economie). Ook gemeenten vallen in bepaalde gevallen onder de ruime definitie van ondernemingen (Wetboek van economisch recht), met name als ze cashbetalingen ontvangen in het kader van economische interacties met consu-

menten. Een gemeente die bijvoorbeeld een zwembad, bibliotheek of cultuurcentrum uitbaat, wordt voor deze activiteiten beschouwd als een onderneming. Dit is echter niet het geval wanneer een gemeente kosten voor het afleveren van een identiteitskaart aanreken. Deze activiteit maakt deel uit van de opdracht van openbare dienstverlening en is niet van economische aard.

.....
Bart Palmaers

Noodklok sociaal tolken

De lokale besturen zijn zeer bezorgd over het nieuwe Vlaamse financieringsmodel voor het sociaal tolken en vertalen. Volgens dat model moeten ze voor een zeer groot deel zelf instaan voor de kosten van sociale tolken en vertalers. Voor de VVSG is dit een brug te ver. We stuurden deze zomer een brief naar de Vlaamse ministers Liesbeth Homans, Hilde Crevits en Jo Vandeuren. Minister Vandeuren antwoordde dat het aan de nieuwe Vlaamse regering is om knopen door te hakken.

.....
Sabine Van Cauwenberge

De duurzame helden werden onder meer gevierd in Brugge, Tienen, Lille, Roeselare, De Pinte, Gooik en Herentals.

95 gemeenten doen mee aan de Week van de Duurzame Gemeente

Van 18 tot 25 september vierden bijna honderd Vlaamse gemeenten de vierde verjaardag van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de VN (de SDG's). Een week lang zetten zij de SDG's en lokale 'duurzame helden' in de kijker: burgers, scholen, bedrijven of verenigingen die op hun manier bijdragen aan duurzame ontwikkeling en daarom de lokale gezichten van de zeventien mondiale doelstellingen werden. Deelname aan de campagne gaat voor vele gemeenten verder dan sensibilisering: ze engageren zich er ook voor om de SDG's mee te nemen bij het opstellen van de nieuwe meerjarenplannen 2020-2025 en op die manier duurzaamheid op lange termijn te verankeren in het lokale beleid.

Op www.duurzamegemeente.be ontdek je alle Duurzame Gemeenten en hun helden.

gepost

Door in onze voorsteden niet alleen klassieke, maar ook nieuwe vervoersmodi aan te bieden, onder meer zogenaamde 'shared on demand'-rides, kunnen we het fileleed in ons land verminderen. Vanuit multimodale hubs moeten we ook aparte rijbanen voorzien die doorheen deze voorsteden lopen en ze verbinden met de omgeving. In deze hubs kan iedereen zijn meest efficiënte vervoermiddel kiezen om zijn of haar reis naar het werk of een afspraak verder te zetten. Maar je kan er bijvoorbeeld ook pakjesdiensten onderbrengen, waar je gedurende de hele dag postpakketten kan afhalen. Dan hoeven bestelwagens zich alweer minder te mengen in het woon-werkverkeer in de stad.

Professor urbanisatie Alexander D'Hooghe - Belga 17/9

'Mijn toekomstbeeld is een extrapolatie van wat ik vandaag observeer. Het mobiliteitsplan en een andere stedenbouwkundige inrichting hebben in Gent in zes jaar tijd impact gehad op het aantal autopendelaars in de binnenstad. Dat zal je in alle grote steden zien gebeuren.

Digitaal strateeg Jo Caudron in zijn laatste boek - De Tijd 21/09

De @StadMechelen zet een speciaal (bakfiets-)team in voor het herstel van fiets- en voetpaden. Het team probeert de problemen zo snel mogelijk op te lossen. Happy bike, happy life! #fietspaden

@FietsberaadVL - Twitter 18/09

Leuven draagt de SDG's of duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen hoog in het vaandel. Belangrijker nog is dat heel diverse actoren hun bijdrage leveren aan de SDG's: 17 Leuvense duurzame helden! #duurzamegemeente #lokaleheldenvoorglobale-doelen #Leuven #SDGs

@LiesCorneillie schepens Leuven - Twitter 18/09

We hebben het effect van het gebruik van lachgas onderschat. Het is ook een persoonlijke schuld bekentenis. Ik had het onderschat en vond als gemeenteraadslid niet dat het een prioriteit moest worden. Als ik nu zie wat de gezondheidseffecten zijn bij veelvuldig gebruik en hoeveel patiënten ik zie op de spoed, dan moet het wel een prioriteit worden.

Kevin Vereecken, spoedarts en Antwerps N-VA-gemeenteraadslid - Gazet van Antwerpen 19/09

'De gedragsmatige bestuurskunde maakt gebruik van de keuzearchitectuur. Mensen moeten wel een vrije keuze blijven maken, maar we kunnen hen helpen door hun betere keuzes aan te reiken.'

Gedragsinzichten helpen lokaal bestuur te verbeteren

Uit recent onderzoek blijkt dat lokale politici in bepaalde omstandigheden discriminerend denken, beïnvloed worden door sociale normen en sterker reageren op negatieve informatie. Dit zijn enkele voorbeelden van mogelijke vertekeningen (of *biases*) in lokale besluitvorming die de kwaliteit van beslissingen en de prestatie van lokale besturen kunnen beïnvloeden. ‘Gedragswetenschappelijk onderzoek kan helpen om deze vertekeningen te identificeren en, zodoende, te bestrijden.’ Dat zegt Bert George, professor gedragsmatige bestuurskunde.

Sinds zijn doctoraat over strategie en gedrag in Vlaamse lokale besturen is Bert George werkzaam aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Vanaf 1 oktober keert hij terug naar Gent waar hij een nieuwe onderzoekslijn zal leiden als professor gedragsmatige bestuurskunde en verder zal bouwen aan het onderzoek over lokale besturen dat werd opgezet door Filip De Rynck en zijn team.

Wat is gedragsmatige bestuurskunde?

‘In ons onderzoek gebruiken we theorieën en methoden uit de sociale en cognitieve psychologie om het gedrag van politici, ambtelijke medewerkers en burgers te verbeteren. Binnen de bestuurskunde groeit het besef dat ook de microfundamenten van een bestuur van belang zijn, want naast de organisatieprocessen speelt ook het gedrag van mensen een belangrijke rol in de publieke dienstverlening. Traditioneel hield bestuurskunde zich bezig met het institutionele, de macht en de partijen, met het management op mesoniveau en minder met het individuele gedrag en hoe je dat in beweging krijgt. Dankzij het onderzoek van Nobelprijswinnaars economie Richard Thaler en Daniel Kahneman is er meer aandacht gekomen over hoe je mensen een *zetje* of *nudge* kunt geven zodat ze beter gedrag vertonen en zo belangrijke maatschappelijke

doelen helpen te realiseren. Er bestaat een overlap met de vroegere bestuurskunde, maar de gedragsmatige bestuurskunde is vooral een andere manier van denken. In veel steden zie je al toepassingen, zoals een klimaatplan waarvoor men gedragsinzichten gebruikt om burgers meer ecologisch verantwoord gedrag te laten vertonen. Wil je het recycleren stimuleren, dan kun je een nudge toevoegen aan de vuilnisbakken; of je zou lagere vleesconsumptie kunnen stimuleren via gerichte informatiecampagnes. De gedragsmatige bestuurskunde maakt gebruik van de keuzearchitectuur. Mensen moeten wel een vrije keuze blijven maken, maar we kunnen hen helpen door hun betere keuzes aan te reiken.’

Wat heeft nudging met pakweg de gemeenteraad te maken?

‘Tot nu toe wordt nudging vooral toegepast op de gedragswijziging van burgers, maar voor strategische besluitvorming kan dit ook belangrijk worden. Als strateeg en bestuurskundige ben ik dan vooral geïnteresseerd in hoe we politici betere strategische beslissingen kunnen laten nemen of hoe ze beter kunnen investeren. Want dit raakt de samenleving direct. Daarom hebben we bijvoorbeeld bij de Vlaamse gemeenteraadsleden drie experimenten over cognitieve vertekeningen gedaan. Het eerste

Bert George:
'Als strateeg en
bestuurskundige ben ik dan
vooral geïnteresseerd in hoe
we politici betere strategische
beslissingen kunnen laten
nemen of hoe ze beter kunnen
investeren. Want dit raakt de
samenleving direct.'

was een discriminerende vertekening. We hebben in een grootschalig onderzoek de voorkeuren van alle Vlaamse lokale raadsleden onderzocht om te weten in welke mate demografische factoren zoals leeftijd, gender en etniciteit voor hen een rol spelen, als je alle andere elementen constant houdt. In ons scenario was er een vacature voor een gemeentelijk topambtenaar, we hadden een fictief cv opgesteld met hetzelfde type ervaring, diploma en werkgevers, alleen wisselde het geslacht, de kandidaat was nu eens 35 en dan weer 55 jaar, en had een Arabische of een Vlaamse naam. Wat bleek? Oudere kandidaten werden als minder competent beschouwd, minder representatief voor de gemeente en hadden minder kans om uitgenodigd te worden voor een interview. Kandidaten met een Arabische naam werden ook als minder representatief gezien voor de gemeente. Deze discriminerende vertekening zou dus belangrijke gevolgen kunnen hebben voor inclusie en representativiteit in onze publieke sector. Het identificeren van deze vertekening alsook duidelijk maken aan politici dat dit bestaat is een belangrijke nudge om dit gedrag te vermijden, uiteraard in combinatie met andere beleids- en bestuurlijke maatregelen.'

Speelt zoiets ook op andere vlakken?

'Ja, een ander onderzoek ging over de sociale norm als nudge, in het kader van de BBC. Lokale politici

STEFAN DEWICKERE

maken wel zo'n beleids- en beheerscyclus, met de nodige informatie over hoe de gemeente presteert, maar ze gebruiken de cyclus en de informatie niet altijd naar behoren. We kunnen er misschien van uitgaan dat ze genoeg buikgevoel hebben of op een andere manier bij blijven, dat klopt, maar misschien kan die informatie toch hun beleid voeden. Daarom hebben we bij de Vlaamse gemeenteraadsleden onderzocht of een nudge politici helpt om de politieke informatie over prestatie ook te lezen en te gebruiken in hun besluitvorming. Daarvoor gaven we burgemeesters, schepenen en gemeenteraadsleden de echte informatie over de autofinancieringsmarge van hun gemeente, dus over hoe solvabel hun gemeente wel is. In de uitleg waarom dit zo belangrijk was hebben we de nudge gevarieerd, in dit geval de sociale norm. Er waren vier mogelijke scenario's, hun gemeente had een bepaalde score zonder verder te vergelijken (controlegroep), hun gemeente scoorde beter of slechter dan de buurgemeente, of dan de norm verplicht door de Vlaamse overheid, of dan de norm die de VVSG adviseerde. En wat bleek? Een vergelijking met de buurgemeenten maakte hen niet uit, maar wel de norm van de Vlaamse overheid of die van de VVSG. Als de autofinancieringsmarge vergeleken werd met de norm van Vlaanderen of het advies van de VVSG, gingen de politici die cijfers dus meer lezen en gebruiken. We hebben hierdoor een nudge gevonden die ervoor zorgt dat bepaalde informatie voor beleidsmakers meer nut heeft.'

Oké, en het derde onderzoek?

'Het derde onderzoek focust wederom op het vermijden van mogelijke vertekeningen bij strategische en financiële beslissingen door gemeenteraadsleden. Meer specifiek gaat het over negativiteitsbias. Volgens de theorie reageren politici sterker op negatieve informatie dan op positieve, omdat ze er electoraal meer op worden afgerekend. Ze willen graag

laten zien dat ze problemen de wereld uit helpen en dit leidt mogelijk tot vertekende en ongeïnformeerde strategische en financiële beslissingen. Onze logica was dat negativiteitsbias ervoor zorgt dat gemeenteraadsleden meer zullen investeren in slecht presterende beleidsdomeinen, omdat het de makkelijkste manier is om te tonen dat ze het verschil maken. We hebben daarom een experiment gedaan over onderwijscapaciteit, ontworpen samen met de OVSG. Elk gemeenteraadslid kreeg een score naargelang kinderen in de eigen gemeente basisonderwijs konden volgen. Je gemeente zat dan bij de slechtste, middelste of beste groep. De controlegroep kreeg enkel de score en wist niet of ze tot een goede, gemiddelde of slechte groep behoorden. En inderdaad, wie de informatie kreeg dat ze bij de slechte groep zat, wilde meer investeren in het onderwijs, zelfs na afweging met andere beleidsdomeinen. Een negativiteitsbias houdt dus steek en politici informeren over deze vertekening is een mogelijke nudge om dergelijke reacties te vermijden. Met onze onderzoeken hebben we dus aangetoond dat bij Vlaamse lokale politici vertekeningen bestaan die hun strategische en financiële beslissingen minder geïnformeerd maken, en dat nudges – en andere beleids- en bestuursmaatregelen – nodig zijn om dit te vermijden.’

Is dit wel koosjer?

‘Een gemeente werkt strategisch in functie van het realiseren van publieke waarden en belangrijke doelen zoals de duurzame-ontwikkelingsdoelen. Die discriminerende vertekening bij het invullen van vacatures kan belangrijke doelen zoals inclusie en gelijkheid in de weg zitten, en de negativiteitsbias leidt mogelijk tot onder- of overfinanciering van belangrijke publieke domeinen. Vanuit het bedrijfsleven zijn er bewijzen dat je daar iets aan kunt doen. Volgens onderzoek van McKinsey zullen mensen andere strategische beslissingen nemen als ze inzicht hebben in hun biases en een meer doordacht, analytisch besluitvormingsproces volgen. Zo zorg je ervoor dat je continu reflecterend bezig bent en je niet in de val van mogelijke vertekeningen trapt.’

Hoe kun je dat als lokale besluitvormer doen?

‘Bij nieuwe informatie beslis je niet meteen maar neem je voldoende tijd voor analyse, reflectie en open discussie op de inhoud, organiseer je een proces van afspraken, een flow van bronnen die je raadpleegt voordat je beslist. Bij bedrijven merkte McKinsey op dat dergelijk besluitvormingsproces leidde tot een toename van *return on investment* met wel zeven procent. Stel je voor dat er zoiets vergelijkbaars optreedt bij lokale besturen maar dan op vlak van publieke waarden! Dat is wat ik in Gent wil onderzoeken: hoe strategische beslissingen in de publieke sector te verbeteren zodat ze belangrijke beleidsdoelen en publieke waarden helpen te realiseren.’

Maar zijn publieke waarden niet voor iedereen anders? Is dat niet wat je een politieke kleur noemt?

‘De fundamentele publieke waarden zijn wettelijkheid, aanspreekbaarheid, efficiëntie, effectiviteit, resultaat en gelijkheid. Elk bestuur moet deze publieke waarden balanceren bij het nemen van beslissingen. De prestatie van een bedrijf is de winst, die van de publieke sector is het realiseren van die zes verschillende waarden. Ze worden uiteraard anders ingevuld naargelang hun context. Ik treed vaak op voor de OESO als expert-adviseur en was betrokken bij recente audits van het onderwijssysteem in Georgië, Wales en Abu Dhabi. In Georgië waren wettelijkheid en gelijkheid lange tijd de voornaamste problemen van de overheid vanwege corruptie bij publieke dienstverleners. In Wales was het voornaamste probleem de lage score van leerlingen op internationale toetsen, wat meer gaat over het resultaat van onderwijs. In Abu Dhabi waren er middelen op overschot en toch had de overheid moeite met het bereiken van de vooropgestelde doelen, wat duidt op effectiviteitsproblemen.’

‘Bij publieke waarden moet er iets meer gerealiseerd worden zonder dat het ten koste gaat van iets anders, dus efficiënter worden zonder te raken aan die andere vijf. Idealiter verbeter je op elk van de zes dimensies, of ligt na een jaar of vijf de klemtoon op een andere dimensie. Zo wil Georgië ondertussen meer resultaat realiseren nu de basis voor wettelijkheid en gelijkheid is gelegd.’

Waarmee wil je met de Vlaamse gemeenten beginnen?

‘Ik wil mij zeker focussen op strategische beslissingen in lijn met of ten gevolge van de meerjarenplannen in gemeenten. Zes jaar geleden hebben we de meerjarenplannen van alle gemeenten gecodeerd, op uitzonderingen na waren ze weinig strategisch en weinig gebaseerd op een reflectief proces. Of beter: gemeenten waren misschien wel strategisch bezig, maar dat kon je niet aflezen aan hun meerjarenplan. Nu zijn de gemeenten aan hun tweede cyclus begonnen. In januari hoop ik een verbetering vast te stellen. Een meerjarenplan moet leven onder de burgers, het moet mensen inspireren en motiveren, het moet een toekomstvisie zijn die tegelijk realistisch en ambitieus is, en het moet gebaseerd zijn op gedegen analyse van de voornaamste strategische issues van een gemeente en welke strategieën nodig zijn om deze issues te tackelen.’

Bert George:

‘Een meerjarenplan moet leven onder de burgers, het moet mensen inspireren en motiveren, het moet een toekomstvisie zijn die tegelijk realistisch en ambitieus is.’

‘Een meerjarenplan is een blauwdruk voor een strategie. Maar er heerst nu een acuut gebrek aan strategisch denken in de Vlaamse gemeentelijke meerjarenplannen. De Vlaamse overheid heeft de BBC van bovenaf opgelegd, zonder te spreken over hoe je het plan strategisch gebruikt en maakt. In Nederland is deze vorm van planning niet opgelegd en toch merk je dat gemeenten strategische documenten presenteren vanuit een visie op de toekomst van de gemeente of stad alsook een uitgebreide analyse van strategische issues.’

Wanneer is een gemeente strategisch aan het denken?

‘Wanneer ze een strategie heeft die ambitieus en realistisch is, wat natuurlijk niet mogelijk is bij een ongeïnformeerd en vertekend strategisch besluitvormingsproces. Het gaat immers ook om de daadwerkelijke uitvoering van het plan, waar gemeenten best goed over nadenken. Hoe passen we dit plan toe? Moet er meer veranderingsmanagement zijn? Hoe krijgen we de burger enthousiast? Moeten we de HR-processen veranderen? Moeten we met andere partners samenwerken? Hoe gaan we investeren om onze strategie te realiseren? Vertekende en ongeïnformeerde besluitvorming kan zorgen voor een nefast antwoord op al deze vragen en weinig realistische strategieën die in de kast verdwijnen. Dit betekent uiteraard niet dat er geen ruimte is om te experimenteren met creatieve ideeën, geïnformeerde besluitvorming impliceert immers ook continu leren van veranderingen in de interne en externe omgeving. Een strategisch plan blijft niet statisch, het is geen cyclus van alleen formuleren en uitvoeren, formuleren en uitvoeren. Er bestaat interactie tussen het lokale bestuur en de omgeving, mensen ontwikkelen zich continu, ook professioneel. Het is niet de bedoeling om zoals in de Sovjet-Unie destijds tot een strategische planning te komen die voor tien jaar vastligt. Dat leidt op zichzelf tot een vertekening in besluitvorming, waar het plan

zodanig heilig wordt dat men alle nieuwe informatie in strijd met het plan uitsluit en niet aanvaardt. Dit wordt cognitieve dissonantie genoemd. Experimenteren kan dus helpen om te onderzoeken of bepaalde strategische beslissingen werken in een pilot alvorens op een grotere schaal toe te passen, en hoort absoluut thuis binnen een geïnformeerd besluitvormingsproces op basis van onderzoek.’

‘In Rotterdam, maar ook nog in andere steden in de wereld, heb je het behavioural insights team, waarin de gemeente samenwerkt met de regionale universiteit of hogeschool. Een team van onderzoekers experimenteert dan met mogelijke strategieën om beleidsdoelen te realiseren (bijvoorbeeld via nudges) en koppelt dit onderzoek terug naar de gemeente. Zo loopt er nu een project voor de voedingskeuze bij sociaal benadeelde groepen. Meestal maken deze mensen een ongezonde keuze. Nu denkt een team erover na hoe je deze mensen informatie geeft, zodat ze zich beter voeden. Er is bewijs dat nudging hier een bijdrage levert.’

Betekent dit ook verandering in het beslissingsproces van een gemeenteraad?

‘Zeer zeker, om te vermijden dat er vertekening ontstaat of ongeïnformeerde beslissingen worden gemaakt is de groepsdynamiek in gemeenteraden cruciaal. Er is bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de positieve impact van constructieve conflicten voor groepen die samen een beslissing moeten nemen. Uiteraard is dat een constructief conflict op inhoud, waarbij ieder zegt wat zij denkt of hoe zij de beslissing wil verbeteren. Dergelijk constructief conflict zorgt ervoor dat

er over informatie wordt gesproken, wordt gedebatteerd, wat uiteindelijk een meer geïnformeerde keuze met zich meedraagt. Helaas bestaat er nog niet veel empirisch onderzoek omtrent de impact hiervan op gemeenteraden.'

'Overigens is er wel meer onderzoek omtrent het belang van vertrouwen in het openbaar bestuur. In complexe systemen heeft vertrouwen veel belang om samen goede beslissingen te nemen. De gemeenteraad is geen managementteam, er spelen conflicterende belangen. Er zijn studies die aantonen dat vertrouwen dan een belangrijke factor is om dat systeem toch te laten presteren en te zorgen voor een open dialoog over de aangereikte informatie en inhoud.'

'Een coalitie faalt doorgaans omdat het vertrouwen is weggevallen en niet noodzakelijk omdat iemand het bestuursakkoord niet volgt of wijzigt. Een bestuursakkoord is immers voor verandering vatbaar afhankelijk van de context.'

Hoe kun je dat vertrouwen versterken?

'Ik denk dat teambuilding, experimenteren, samen nadenken, vertrouwens oefeningen en goede groepsprocessen dan belangrijker zijn dan regels of procedures om de besluitvorming te verbeteren, vertekening te vermijden en meer geïnformeerd te maken. Dit valt allemaal nog te onderzoeken en dat moeten we doen, want er is al genoeg *red tape* of bureaucratie in de publieke sector en het laatste wat we willen is meer procedures en regels onder het mom van betere besluitvorming. Nee, het individu en de groep staan centraal, en door mensen op de hoogte te brengen van mogelijke vertekeningen, te experimenteren en analyseren, en betere groepsprocessen te stimuleren kan men al een heel eind komen.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

The advertisement features a central illustration of a woman sitting on a bench in a lush green setting, reading a magazine and holding a coffee cup. A path leads from her towards a stylized world map labeled 'PLANET' and 'PEOPLE'. The map shows various animals and a person working in a field. The text 'Puro' is written in large green letters, with a coffee bean and leaf below it. Below that, it says 'Fairtrade-Coffee saving the rainforest'. At the bottom, it reads 'PLEASURE Elk kopje Puro koffie wordt met liefde en ervaring geroost. En dat proef je!' and 'PEOPLE'. The Fairtrade logo is visible in the bottom right corner. A sign on the left says 'HET PAD VAN DE GOEDE KOFFIE'. The World Land Trust logo is in the bottom left corner.

Puro
Fairtrade-Coffee
saving the rainforest

PLANET

PEOPLE

PLEASURE
Elk kopje Puro koffie wordt met
liefde en ervaring geroost.
En dat proef je!

Ontdek hoe jij het verschil maakt op
www.puroimpact.com - 0800 44 0 88

WORLD LAND TRUST

FAIRTRADE

Stefaan Devleeschouwer

Burgemeester

Brakel

Stefaan Devleeschouwer, burgemeester van Brakel, kreeg het estafettestokje van de Ingelmunsterse burgemeester Kurt Windels om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van zijn woonplaats.

Wat betekent het burgemeesterschap voor jou? Het mooiste beroep dat er bestaat. Dit geschenk geeft mij de mogelijkheid samen met een ploeg van schepenen, gemeenteraadsleden van meerderheid en oppositie en gemeentelijk medewerkers Brakel vooruit te sturen en in positieve zin te veranderen.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Iemand vroeg in zijn doodlopende straat een bord voor parkeerverbod aan. Het plaatsen ervan duurde mij te lang, dus maakte ik zelf een bord met een houten plank, drie kleuren verf en een houten paal. Dit was mijn allereerste, maar ondoordachte dienstbetoon.

Kom je uit een politiek nest? Noch aan vaders- noch aan moederszijde was er enige politieke ambitie. Ik moet toevallig besmet zijn geraakt met deze microbe. Mijn kinderen Lien en Brent tonen ook geen interesse.

Wat zie je als je grootste prestatie? Dat ik mensen vlot kan aanspreken en contacten kan leggen. Die gave heb ik van wijlen mijn ouders die middenstanders waren.

Neem je het burgemeesterschap mee naar huis? Zeker weten, burgemeester zijn stopt niet wanneer je het gemeentehuis verlaat. Ik streef ernaar de burger zo vlug mogelijk te bedienen, en thuiswerk is noodzakelijk.

Heb je vrienden in de politiek? Politieke ego's bemoelijken politieke vriendschappen. Er is de drang om te winnen en te besturen. Een kandidaat die geen stoel kan bemachtigen, heeft het daar moeilijk mee.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Met mijn echtgenote Hilde. Zij luistert naar mijn visie, treedt bij of waarschuwt mij voor mogelijke valkuilen.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap? Ik ben goedlachs en probeer positieve energie door te geven aan de mensen die ik ontmoet.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Dat ik te veel bezig ben met de gemeentelijke aangelegenheden, waardoor ik weinig tijd maak voor familie en vrienden.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositiedid?

Dat hij niet enkel oppositie voert en over politiek praat, maar ook over alledaagse dingen.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Jeanne d'Arc, de Maagd van Orleans: haar moed en doorzettingsvermogen werken inspirerend. Een kleine beeltenis van Jeanne prijkt in mijn kabinet als geluksbrenger.

Wie zijn je huidige helden? Dat zijn geen bekenden of BV's, wel bijvoorbeeld de brandweermannen uit Beringen die onlangs het leven lieten.

Waar zou je nu het liefste zijn? In een teletijdmachine die een ontmoeting regelt met dierbaren die er niet meer zijn. Hun even kunnen meegeven hoe alles in Brakel loopt en veranderd is, zou mij zeer gelukkig maken.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Het leven is mooi!

Wat is je meest gekoesterde bezit? Mijn gezin. Ze staan als een blok achter mij en geven mij de volle vrijheid in het besturen van onze gemeente.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Armoede, intra-familiaal geweld, geldgebrek, langdurig werkloos zijn... Deze zaken houden mij bezig en blijven de aandachtspunten in deze legislatuur.

Wat is je favoriete bezigheid? Een ritje door de Vlaamse Ardennen met mijn motor Suzuki gsxf 1100 doet mij herleven. Een ommetje via de taalgrens in Wallonië om een kijkje te nemen bij de zuiderburen neem ik er graag bij.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Daar is weinig tijd voor en ik doe het te weinig. Onze horeca-uitbaters weten wel dat ik altijd voor hen klaarsta en bij problemen even binnenwip.

Wat is je motto? Het leven is mooi! Benader het leven positief, sta niet te lang stil bij grote tegenslagen. Wie leeft in de toekomst en niet in het verleden is veel gelukkiger.

Aan wie geef je de estafettestok door? Graag aan Dirk Willem, burgemeester van Bever, Vlaams-Brabant.

STEFAN DE WILDE

E-learningpakket voor online dienst- en hulpverlening

OCMW N@BIJ

OCMW's kunnen meer dan vandaag online tools inzetten om hun dienst- en hulpverlening te verbeteren. Om hen daarbij te helpen, is onlangs OCMW N@BIJ gelanceerd, een gratis e-learningpakket van de Arteveldehogeschool. Het is een goed gestructureerde grabbelton met goede voorbeelden, tips, aanbevelingen, do's en don'ts, filmpjes, foto's, getuigenissen.

Philippe Bocklandt is docent en onderzoeksmedewerker 'online hulp in welzijn en gezondheid' aan de bacheloropleiding sociaal werk van de Gentse Arteveldehogeschool. 'De weg van online hulp werd zeventien jaar geleden geëffend door organisaties als Teleonthaal, de Zelfmoordlijn of de jongerenadviescentra die naast telefoonhulp ook chathulp begonnen aan te bieden. Later kwam daar professionele e-mailhulp bij, het werd mogelijk om online documenten aan te vragen, apps openden nieuwe mogelijkheden. De OCMW's bleven wat achter. Natuurlijk zijn er grote verschillen tussen OCMW's, maar algemeen kun je stellen dat ze maar weinig geïnvesteerd hebben in online communicatie en klantgerichtheid. Voor dit project hebben we alle OCMW-websites of sociale-dienstpagina's van gemeenten gescreend. Ze zijn vaak zeer organisatiegericht: dit zijn onze diensten en je kan bellen om een afspraak te maken. Klantgerichte, inhoudelijk heldere informatie, aangepast aan schermlezen, is maar zelden beschikbaar. In het beste geval vind je juridisch correcte informatie die niet begrijpelijk is voor de doorsnee burger. En ze is doorgaans enkel in het Nederlands beschikbaar terwijl een deel van de doelgroep anderstalig is.'

Informeren en contacteren

Dat kan dus beter. En daarom heeft de Arteveldehogeschool, in nauwe samenwerking met (samenwerkingsverbanden van) OCMW's, een e-learningpakket ontwikkeld voor welzijnswerkers,

sociale diensten, schepenen, communicatiemedewerkers. Het pakket bestaat uit vijf overzichtelijke thema's, waar iedereen kan uithalen wat hem interesseert. Het eerste luik is 'online informeren' en gaat over het klantgericht uitwerken van de informatie op de website. Een voorbeeld is het uitbreiden van het e-loket naar de sociale materie. 'Natuurlijk kun je een leefloon niet online aanvragen, daarvoor is een echt gesprek en een sociaal onderzoek nodig. Maar enkele elementen kun je wel online regelen,' zegt Philippe Bocklandt. 'Je kunt gegevens opvragen zodat het eerste gesprek met de sociale dienst vlot verloopt en er niet al meteen documenten blijven te ontbreken. Dit luik gaat ook over welke informatie je op de site zet, hoe je die klantvriendelijk formuleert, hoe je zorg draagt voor goede zoektermen.' Het tweede deel van het pakket is 'online contacteren'. Heel dikwijls leggen gemeente en OCMW een kanaal op, bijvoorbeeld de telefoon. Andere welzijnsorganisaties zoals de CAW's, hebben een verscheidenheid aan contactkanalen: e-mail, chat, beeldbellen (zoals Skype). OCMW N@BIJ maakt duidelijk hoe ook OCMW's die tools kunnen gebruiken.

Begeleiden en feedback geven

Online tools kunnen ook nuttig zijn bij het begeleiden van klanten. Philippe Bocklandt geeft enkele voorbeelden: 'Vandaag heeft een klant in budgetbegeleiding vaak geen zicht op zijn financiële situatie, terwijl er tools zijn waarmee de welzijnswerker perfect de

centen kan beheren en de cliënt tegelijkertijd zijn financiën kan opvolgen. Een ander voorbeeld is het online dagboek, dat in de geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg vaak wordt gebruikt. Bij trajectbegeleiding ziet de welzijnswerker de cliënt misschien eens om de maand. Een dagboek kan een hulpmiddel zijn om tussentijds de gemaakte afspraken op te volgen: wat heb je deze week gedaan? Dat levert meteen voer voor het volgende gesprek. Met behulp van google maps kun je het netwerk van een politiek vluchteling in kaart brengen. Hij kan de tocht van zijn vaderland naar hier aanduiden, hij kan in kaart brengen waar zijn familie zich nu bevindt. De welzijnswerker kan er de locatie van interessante sociale voorzieningen op aangeven. Dat is een visuele, ondersteunende tool die de klant altijd op zak heeft en die kan helpen om zijn verhaal te vertellen.'

Het vierde domein van het e-learningpakket focust op de 'online feedback'. Philippe Bocklandt: 'Een hotel of bol.com vraagt onmiddellijk wat de klant vond van de service. Bij veel gemeenten en OCMW's is het indienen van een klacht de enige manier om online iets te zeggen over de kwaliteit van de dienstverlening, al zijn er ook die al stappen hebben gezet om andere feedback mogelijk te maken, positieve en negatieve.'

Het laatste luik belicht het toepassen van de online tools in de werking. Het gaat over *blended* werken, het combineren van online tools met face-to-face contacten.

Oplossing voor pijnpunten

Philippe Bocklandt beseft dat online communicatie maar zelden een beleidsprioriteit is van een gemeente of OCMW. Hij wil het belang ervan niet overroepen. 'Het is slechts een communicatiemiddel, een lokaal bestuur

heeft altijd grotere, meer dringende zorgen. Maar online communicatie kan wel bijdragen aan het oplossen van sommige pijnpunten van OCMW's. Neem de toegankelijkheid. Online kun je een pak dienstverlening en informatie 24/24 en 7/7 ter beschikking stellen. De burger kan die bovendien anoniem raadplegen en hoeft niet meteen de drempel naar het OCMW te overwinnen. Door informatie online toegankelijk te maken, kunnen welzijnswerkers ook meer tijd maken voor de echte hulpverlening. En online tools kunnen ook belangrijke hulpmiddelen zijn om meer aanklappend te werken, om cliënten beter op te volgen tussen twee gesprekken in. Een ander voordeel is dat online per definitie plaatsonafhankelijk is. In het welzijnswerk gebeurt er bijvoorbeeld veel chathulp over organisaties heen. Zo hebben 74 van de 86 CLB's een gemeenschappelijk chathulpaanbod. Ze investeren ieder enkele uren per maand personeelsenergie in de chat die 26 uur per week beschikbaar is. Een sociale dienstverleningschat over basisvragen en -plichten in de sociale materie, waar een burger individueel kan chatten met een welzijnswerker of iemand van een sociale dienst, zou ook voor OCMW's zeer nuttig kunnen zijn. Ze zouden dat samen, intercommunaal kunnen aanbieden en met een beperkte investering veel winst kunnen halen op het vlak van dienstverlening. Wat niet wil zeggen dat het uitbouwen en versterken van online communicatie sowieso een besparing inhoudt, want het kost tijd en energie. Het gaat veeleer over een verschuiving van middelen.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Je vindt het e-learningpakket OCMW N@BIJ
<https://elearning-onlinehulp.be/ocmwnabij/>
Voor meer informatie kun je terecht bij
philippe.bocklandt@artevelddehs.be

STEFAN DUYCKERE

Philippe Bocklandt:
‘Online communicatie kan bijdragen aan het oplossen van sommige pijnpunten van OCMW's, zoals toegankelijkheid.’

Laat de gemeente handhaven

Mensen gaan met klachten over milieu of ruimtelijke ordening al snel bij hun gemeente te rade. Ze weten immers niet hoe ze een klacht precies moeten omkleden om ze bij een sectorale Vlaamse of federale administratie in te dienen. Het subsidiariteitsprincipe vraagt dat een taak aan de gemeente toekomt als die daar het best voor geplaatst is, maar aan de bevoegdheidsverdeling wordt al twintig jaar gesleuteld. Er zijn ook dringend betere afspraken nodig over de financiering van het handhavingsbeleid.

Elk overheidsniveau heeft eigen sterktes. Gemeenten zijn volwaardige spelers. Zijn andere overheden dikwijls verregaand gespecialiseerd, gemeenten zijn dat niet, maar daardoor lijken ze soms tekort te schieten wat betreft handhaving. In enkele steden zit de milieuhandhaving in een aparte toezichtsdienst, maar in de meeste gemeenten is er niemand voltijds met milieuhandhaving bezig. Mensen die ook andere milieutaken vervullen, nemen de handhaving erbij: ze kennen de regels, adviseren over de vergunningverlening en controleren nadien ook de naleving ervan. De politie is wel voltijds met handhaving bezig, maar dan voor allerlei 'bijzondere wetten' en niet specifiek voor milieu.

Deze regeling heeft voordelen, want zo zijn vergunningverlening en handhaving op elkaar afgestemd. Zijn de voorgestelde bijzondere exploitatievoorwaarden wel handhaafbaar? Wat

moet de omgevingsambtenaar doen als hij niet-vergunde onderdelen opmerkt bij een bedrijfsbezoek naar aanleiding van een vergunningsaanvraag? In het algemeen zal de gemeente makkelijker dwarsverbanden leggen. Een woningsplitsing zonder vergunning lijkt in de eerste plaats louter een overtreding van een stedenbouwkundige vergunningplicht, maar ze kan ook problemen opleveren in verband met woningkwaliteit als de aparte wooneenheden te klein zijn, of bij het toekennen van aparte adressen (dienst bevolking). Ze kan leiden tot openbare-ordemaatregelen van de burgemeester (bij instortingsgevaar, bij mensenhandel), ja, ze kan zelfs het topje van een strafrechtelijke ijsberg zijn (bijvoorbeeld huisjesmelkerij).

Het gevaar voor politisering

Handhaven begint met prioriteiten stellen, keuzes maken, in de eerste plaats in verband met het budget. Dat

is duidelijk een taak voor de politici. *Vaststellen* is wat ambtenaren doen. Als er werkelijk iets aan de hand is, mag niemand het een ambtenaar kwalijk nemen dat hij daarvan een procesverbaal opmaakt. *Straffen* is ook gepolitiseerd: traditioneel was dit het terrein van het parket en de strafrechter. Ook administratieve boetes zijn exclusief het terrein van ambtenaren, met beroep bij de rechter. *Herstel bevelen* daarentegen houdt een afweging in die dicht bij vergunningverlening aanleunt. De burgemeester beslist, en wie het er niet mee eens is, moet bij de minister in beroep. Als de wetgever voorziet dat politici die beslissingen nemen, dan is het vanzelfsprekend dat zij als politicus naar het dossier kijken en daarbij legitieme 'politieke' argumenten hanteren. Omdat zij voor hun beslissing ook politiek verantwoordelijk zijn, mogen zij er ook rekening mee houden hoe 'de kiezer' daarover zal oordelen.

PIET COOPMAN

Burgers klagen over sluijkstorten bij de gemeente, maar meestal is er niemand voltijds met milieuhandhaving bezig.

Bevoegdheidsverdeling verre van ideaal

Bij ruimtelijke ordening is een *parallele* bevoegdheidsverdeling het uitgangspunt: iedereen is voor alles bevoegd en elk stelt zijn eigen prioriteiten, waardoor maatwerk mogelijk is. Bij milieu daarentegen overheerst de idee dat alleen een *exclusieve* bevoegdheidsverdeling kan werken: elke soort overtreding valt onder het toezicht van één overheidsniveau, dat daarvoor dan verantwoordelijk is. Die aflijning is voor alle gemeenten in heel Vlaanderen gelijk.

Voor de kern van het milieuhygiëne-recht hanteerden Vlarem en de opeenvolgende milieuconvenanten sinds de jaren negentig de volgende bevoegdheidsverdeling: de Vlaamse afdeling Milieu-Inspectie controleert de klasse 1-bedrijven, de gemeente controleert de klasse 2- en klasse 3-bedrijven, waarvoor ze in eerste administratieve aanleg ook de vergunningen en aktenames van meldingen aflevert. Die taak kan de gemeente organiseren met

De slinger slaat

1 Kerntakendebat (2001): weg van de gemeente?

Minister van Leefmilieu Vera Dua (Groen) stelt voor dat de provincies de handhaving voor klasse 2 van de gemeente zouden overnemen. Uiteindelijk blijft alles bij het oude.

2 Milieuconvenant 2008-2013: nog meer bij gemeenten?

Tijdens de onderhandelingen over het milieuconvenant 2008-2013 komt eind 2007 het voorstel op tafel dat de gemeenten tegen het einde van het milieuconvenant alle klasse 2-bedrijven op hun grondgebied gecontroleerd zouden hebben. Dat komt erop neer dat ze per jaar één zesde van alle bedrijven controleren. In de laatste rechte lijn sneuvelt het voorstel, omdat zelfs de grote steden dit onhaalbaar vinden.

3 Milieuhandavingsdecreet (2009): nog meer bij gemeenten

Een milieutoezichthouder aanstellen wordt verplicht: elke gemeente moet, eventueel intergemeentelijk of via de politiezone, een milieutoezichthouder kunnen inzetten. Het decreet stelt subsidies in het vooruitzicht. Ook kan een derde het gedoogbeleid op scherp stellen via een formeel verzoek tot handhaven.

4 Onderrichting afdeling Milieu-inspectie (2010): nog meer bij gemeenten

In een zogenaamde onderrichting van 1 maart 2010 laat de afdeling Milieu-inspectie aan de gemeenten weten dat zij 'verwacht dat, in gevallen van milieuklachten (bij inrichting klasse 1) die door haar niet geplaatst kunnen worden, de lokale toezichthouder op haar verzoek zal overgaan tot "vaststellingen doen"'. Daarna zal de afdeling Milieu-inspectie het dossier afhandelen.

5 Addendum Handhaving (2010): nog meer bij gemeenten

Bij het lopende milieuconvenant 2008-2013 keurt de Vlaamse regering op 23 juli 2010 een addendum goed dat uitsluitend over handhaving gaat. Er zal een budget van 1,8 miljoen euro per jaar over de deelnemende gemeenten worden verdeeld a rato van het aantal te controleren bedrijven. Voor elke 180 euro moeten die gemeenten dan één planmatige controle per jaar uitvoeren, een totaal van 10.000 controles per jaar dus. Een verdeling over de gemeenten is uiteindelijk nooit gebeurd, want korte tijd later verandert de Vlaamse overheid het geweer van schouder.

6 Witboek Interne Staatshervorming (2011): weg van gemeenten!

Zonder enige inspraak poneert de Vlaamse regering op 8 april 2011 in het Witboek Interne Staatshervorming dat de Vlaamse overheid handhaving beter van de gemeenten overneemt. Het geld dat ze hiervoor nodig heeft, moeten de gemeenten betalen. Daarvoor zet de Vlaamse overheid haar subsidies aan de gemeenten via het milieuconvenant stop. Het budget van het addendum (1,8 miljoen euro per jaar) moet dienen om de afdeling Milieu-inspectie te versterken.

Concreet blijkt de afdeling Milieu-inspectie de planmatige controles klasse 2 over te nemen, dezelfde die in het addendum zouden zijn gesubsidieerd. Samen met de onderrichting uit 2010 lijkt de taakverdeling Milieu-inspectie/gemeente nu eerder planmatig/reactief te zijn in plaats van klasse 1/klasse 2 zoals vroeger. De beslissing wordt geformaliseerd in een wijziging van het Milieuhandavingsbesluit op 25 april 2014. Gemeentelijke toezichthouders 'voeren niet-routinematige controles uit om milieuklachten zo snel mogelijk te onderzoeken', terwijl de afdeling Milieu-inspectie een programma moet opmaken voor klasse 1- en klasse 2-bedrijven.

7 Kerntakenplannen (2015): terug naar gemeenten!

Voor de volgende Vlaamse besparingsoperatie worden kerntakenplannen opgemaakt en daarin gaat de recent overgenomen taak van de planmatige controles klasse 2 terug naar de gemeenten, maar nu zonder financiering. In de paritaire commissie decentralisatie wordt hierover op 26 juni 2015 geen overeenstemming bereikt tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten. Drie weken later, op 17 juli, voert de Vlaamse regering dit dan toch eenzijdig door als een besparingsoperatie. De Vlaamse ombudsdienst vond het 'onbehoorlijk om deze opdracht in het kader van een kerntakenafbakening en besparingsoperatie, zonder bijkomende mensen/middelen toe te wijzen aan lokale overheden' en 'beveelt de bevoegde minister daarom aan om het planmatig toezicht van klasse 2-bedrijven opnieuw toe te wijzen aan de afdeling Milieu-inspectie, en hen daartoe bijkomend en voldoende te ondersteunen.' Het Milieuhandavingsbesluit wordt uiteindelijk gewijzigd op 7 september 2018, waardoor het programma van de afdeling Milieu-inspectie alleen nog over klasse 1-bedrijven moet gaan.

8 Naar provincies?

En nu vragen de provincies om handavingsbevoegdheden te mogen opnemen. De Vlaamse Hoge Handavingsraad voor Ruimte en Milieu (VHRM), waar de omgevingshandhavers bijeen zitten, brengt hierover op 18 september 2018 een advies uit. Sommigen hebben principiële bezwaren, vanwege de risico's voor overlapping en versnippering. Anderen zijn om pragmatische redenen voorstander. Wel bestaat er overeenstemming over dat de provincies de handhavingstaak van de gemeenten kunnen verlichten. Vergelijken met de gemeenten hebben zij een schaalvoordeel. Het advies stelt voor dat de provincies met de gemeenten moeten kunnen afspreken om welbepaalde taken geheel of gedeeltelijk over te dragen aan de provincie.

Gemeenten organiseren zich om samen milieuhandhaving te organiseren.

LAVILA/REITS

een eigen milieutoezichthouder, die daarvoor een uitgebreide specifieke opleiding moet volgen. De gemeente kan ook de lokale politie inzetten. Aan die taakverdeling is de afgelopen twintig jaar geregeld gesleuteld en de voorgestelde oplossingen waren erg uiteenlopend (zie kader). Intussen hebben ook de gemeenten niet stilgezeten en hebben ze zich georganiseerd om handhaving intergemeentelijk uit te voeren, met een zekere schaal-grootte en mogelijkheid tot specialisatie als voordelen. Dat maakt het dan natuurlijk wel complexer dan wanneer je het volledig zelf doet, en het vergt evengoed een investering voor de deelnemende gemeenten. Meestal zit de handhaving dan ingebed in een bestaand intergemeentelijk samenwerkingsverband zoals een streek-

ontwikkelingsintercommunale of een politiezone. Meestal zijn de taken ook verdeeld, de gemeente heeft niet alles ineens afgegeven. Meestal is milieu het startpunt, ruimtelijke ordening komt later op het verlanglijstje.

Betrouwbare partners

Je kunt gemeenten aanmoedigen om op eigen kracht aan handhaving te doen door de schaarse inkomsten die ze kan opleveren, toe te kennen aan het bestuur dat er de moeite voor heeft gedaan.

Op langere termijn zijn er afspraken tussen betrouwbare partners nodig. Er is niet alleen het subsidiariteitsprincipe, omgekeerd belofde de Vlaamse regering met het zogenaamde belfortprincipe om 'telkens nauwkeurig de weerslag van regeringsbeslissingen

op de organisatie, het personeel, de werking en het investeringsbeleid van lokale besturen in kaart' te brengen. Als de Vlaamse overheid dan zomaar beslist een taak niet langer op zich te nemen en verwacht dat de gemeente ze wel gratis zal overnemen, is dat allesbehalve een toepassing van die principes.

Omdat gemeenten veel meer sectoroverschrijdend werken, zijn er eenvoudiger regels nodig. Verschillen tussen bijvoorbeeld milieu en ruimtelijke ordening die niet te verantwoorden zijn, maken handhaven nodeloos complex, de Vlaamse regelgever moet die wegwerken. ■

STEVEN VERBANCK IS VVSG-STAFMEDEWERKER LEEFMILIEU EN JURIST

Ze zitten al op mij
te wachten :-)
#onlineafspraakgemaakt
#snelklaar

AFSPRAKEN EN
RESERVERINGEN

KLANT-
GELEIDING

U streeft toch ook naar een perfecte dienstverlening voor uw bezoeker?

Met het werken op afspraak zet u een belangrijke stap in dit streven. Uw bezoeker maakt via het internet snel en eenvoudig een afspraak en wordt op het afgesproken tijdstip geholpen. Na het maken van een afspraak krijgt de bezoeker, via een unieke link in de afspraakbevestiging, toegang tot "naarmijnafspraak.be". Met deze module heeft uw bezoeker alle informatie over de afspraak bij de hand zoals de locatie, een routebeschrijving en de benodigdheden. Uniek: via "naarmijnafspraak.be" meldt de bezoeker zichzelf binnen via de smartphone en ontvangt de juiste medewerker een notificatie hiervan.

Nieuwsgierig? Neem contact met ons op voor de mogelijkheden.

jccsoftware
let's get it together!

+31 (0)541 62 70 62 • info@jccsoftware.nl • www.jccsoftware.be

Wanneer is een gemeente **financieel gezond?**

De vraag of een gemeente financieel gezond is, verengt zich dikwijls tot de autofinancieringsmarge of de schuldgraad. Maar er zitten veel meer aspecten aan de financiën van een bestuur dan die twee. Bovendien zijn de financiën van een bestuur geen doel op zich, een gemeente en een OCMW realiseren publieke taken waarbij de financiën een beperkende factor zijn. In deze tekst proberen we een aanzet te geven om genuanceerd naar de financiën van een lokaal bestuur te kijken.

Van lokale besturen verwacht je dat hun dienstverlening van goede kwaliteit is, dat ze voldoen aan (nieuwe) maatschappelijke behoeften en dat ze daarvoor een patrimonium in stand houden en eventueel uitbreiden. Besturen die enkel oog hebben voor goede financiële resultaten, zouden aan die verwachtingen totaal voorbijgaan. Een ‘stilzittend’ bestuur kan heel goede financiële resultaten voorleggen maar ondermaatse diensten aanbieden. Het beleid mag je dus niet alleen beoordelen op basis van hoe het bestuur financieel gedijt. Uiteraard zet een slechte financiële toestand een rem op de publieke taken. Financiële gezondheid is dus een noodzakelijke voorwaarde om tot goed bestuur te kunnen komen. Gezien de verregaande

taire reserves (of tekorten) die de voorgaande jaren zijn opgebouwd. In het meerjarenplan moet het beschikbare budgettaire resultaat elk jaar positief zijn.

Het structurele evenwicht blijkt uit de autofinancieringsmarge. Dit is het verschil tussen enerzijds het deel van de ontvangsten en uitgaven uit de exploitatie en anderzijds de netto periodieke aflossingen. Je kijkt dus enkel naar de middelen die dat jaar worden gegenereerd uit de gewone werking zonder rekening te houden met de budgettaire reserves uit voorgaande boekjaren. De autofinancieringsmarge duidt aan hoeveel van de middelen die het bestuur genereert uit de exploitatie er overblijven om, na de vereffening van de netto periodieke aflossingen, zelf nieuwe

over de mate waarin die in het verleden werden gedaan. De hoogte van de autofinancieringsmarge kan snel wijzigen en raakt vertekend als besturen zich financieren door bulletleningen of thesauriebewijzen. Om dat laatste euvel weg te werken zullen de beleidsrapporten een bijkomende parameter bevatten (waaraan geen norm verbonden wordt) die de autofinancieringsmarge hiervoor corrigeert.

De jaarrekening

Door middel van ratio's haal je relatief vlot informatie uit de jaarrekening. Maar niet alle ratio's zijn relevant voor een lokaal bestuur, bovendien zijn het momentopnames. Het gebruik van een ratio of kengetal wordt nuttiger, als je de evolutie ervan in kaart kunt brengen, tenminste als de tijdreeksen consistent zijn. Bij vergelijkingen van ratio's tussen besturen moet je je altijd afvragen of de besturen wel vergelijkbaar zijn (van gelijke waarderingsregels tot gelijke socio-economische kenmerken).

Een eerste stap is de liquiditeitspositie van een bestuur. Bij de liquiditeitspositie ga je na of een bestuur in staat is voldoende middelen te genereren. Daarvoor kan je kijken naar het exploitatiesaldo, al dan niet afgezet tegenover de exploitatie-ontvangsten, en het nettowerkkapitaal.

Traditioneel gaat er veel aandacht naar het schuldniveau van een bestuur. Financiële schulden hangen bij lokale besturen over het algemeen samen met investeringen. Omdat sporthallen, zwembaden of wegen verschillende jaren en zelfs generaties in gebruik zijn, is het niet ongewoon dat de financiering door middel van de terugbetaling van een krediet in de tijd wordt gespreid. Het omgekeerde, de belastingen eenmalig drastisch verhogen om grote investeringen te financieren, is dan ook absurd. Vragen over de op-

De autofinancieringsmarge zegt niets over de mogelijkheid om noodzakelijke investeringen te financieren of over de mate waarin die in het verleden werden gedaan. Ze kan snel wijzigen of vertekend raken.

integratie tussen gemeente en OCMW is het aangewezen deze twee samen te nemen bij de beoordeling van de financiën.

De financiële normen

De normgever heeft twee parameters gekozen die het financieel evenwicht van Vlaamse gemeenten en OCMW's weergeven: het toestandsevenwicht en het structurele evenwicht. Een toestandsevenwicht toon je aan met het beschikbare budgettaire resultaat, namelijk de ontvangsten en het gecumuleerde budgettaire resultaat min alle uitgaven en onbeschikbare gelden. Bij de berekening van het beschikbare budgettaire resultaat houd je dus ook rekening met de beschikbare budget-

investeringen te financieren of om nieuwe leningen aan te gaan en er de aflossingen en interesten van te dragen. De autofinancieringsmarge moet in het laatste boekjaar van het initiële meerjarenplan groter dan of gelijk aan nul zijn, opdat het (aangepaste) meerjarenplan financieel in evenwicht zou zijn. Deze norm zet een rem op de schulden die besturen kunnen aangaan via de aflossingen en interesten.

Beide parameters zijn een ex ante indicator voor het financiële evenwicht van een bestuur en hebben hun beperkingen. Zo zegt de hoogte van de autofinancieringsmarge niets over de mogelijkheid om noodzakelijke investeringen te financieren of

De belangrijkste vraag over het schuldniveau van een bestuur is niet of het te veel schulden heeft, maar wel of het de capaciteit heeft om zijn schulden terug te betalen.

timale of de maximale schuldenlast zijn moeilijk te beantwoorden en sterk afhankelijk van het geval. Twee besturen met dezelfde hoogte van uitstaande financiële schulden kunnen op het vlak van kenmerken van de schulden (looptijden, spreiding van de aflossingen, hoogte van de rentevoeten) en terugbetalingscapaciteit zeer sterk verschillen. Daarom is de belangrijkste vraag over het schuldniveau van een bestuur niet of het te veel schulden heeft (de normgever heeft hier ook geen norm aan verbonden), maar wel of het de capaciteit heeft om zijn schulden terug te betalen. Zoals hierboven uiteengezet gebeurt dat in de BBC door middel van de autofinancieringsmarge.

Voor de schulden zou je bijvoorbeeld kunnen kijken naar hoe de aflossingen en rentelasten zich verhouden tegenover het exploitatiesaldo (vermeerderd met de rentelasten). Je kunt ook de autofinancieringsmarge afwegen tegenover de exploitatieontvangsten of de periodieke aflossingen tegenover de 'aangewezen periodieke aflossingen'. De 'aangewezen periodieke aflossingen' worden in de regelgeving berekend op 8% van de totale financiële schuld.

Dan is er het investeringsniveau. Voor een bestuur is het patrimonium een dynamisch gegeven. Toch is het raadzaam dat besturen zich afvragen welk patrimonium ze nodig hebben voor de dienstverlening die ze willen aanbieden, want die verandert natuurlijk ook. Los van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen die moeten gebeuren, zoals de aanleg van rioleeringen om aan de Europese richtlijnen voor oppervlaktewater te voldoen, zal een bestuur moeten investeren om zijn patrimonium dat het wil behouden, in stand te houden. Besturen die onvoldoende investeren om de ontwaarding

van hun patrimonium tegen te gaan, creëren op die manier een verborgen, uitgestelde schuld. Uiteindelijk zullen ze de noodzakelijke vervangingsinvesteringen toch moeten doen.

Wat het thesauriebeleid aangaat, moeten besturen vermijden onnodig leningen op te nemen wanneer ze over genoeg liquide middelen beschikken. Besturen die te vroeg of onnodig een lening aangaan, zullen intresten moeten betalen op die schulden, wat in de meeste gevallen onvoldoende gecompenseerd wordt door de intresten die ze krijgen voor het 'parkeren' van hun overschot van liquide middelen.

Besturen die onvoldoende investeren om de ontwaarding van het patrimonium tegen te gaan creëren op die manier een verborgen, uitgestelde schuld.

Verwachtingen en financiële marges

Een beoordeling van de financiën van een bestuur kun je niet maken met alleen de cijfers uit de jaarrekening. Het is noodzakelijk om ook proberen in te schatten hoe de verschillende kencijfers zullen evolueren en dan te kijken welke financiële marges een bestuur nog heeft. De evolutie is gedeeltelijk af te leiden uit het meerjarenplan. Besturen moeten natuurlijk ook globaal een inschatting maken van de noodzakelijke uitbreidings- en vervangingsinvesteringen en de mate waarin deze de budgettaire ruimte zullen verkleinen en haalbaar zijn bij ongewijzigd beleid. Daarnaast rijst de vraag welke financiële marge een bestuur heeft. Worden de financiële evenwichtsnormen vlot gehaald? Hoe groot is de financiële on-

afhankelijkheid van het bestuur: heeft het veel mogelijkheden om de (belangrijkste) ontvangsten- en uitgavenstromen te sturen? Maken de fiscale ontvangsten een aanzienlijk deel uit van de totale ontvangsten en heeft het bestuur genoeg fiscale autonomie om deze te beïnvloeden? Kan het bestuur de belastingtarieven in theorie gemakkelijk optrekken en hoeveel extra opbrengsten vallen daaruit te halen? Als kencijfers voor de financiële marge van een bestuur kun je kijken naar de ontvangsten uit belastingen en retributies tegenover de exploitatieontvangsten, de evolutie van de tarieven van de belangrijkste belastingen of de vergelijking met de belastingtarieven in vergelijkbare gemeenten.

Al deze indicatoren en instrumenten kunnen een aanzet geven voor de beoordeling van de financiën van een

bestuur. Het is aangewezen niet elke ratio afzonderlijk te beoordelen maar ze in hun geheel te bekijken en oog te hebben voor de situatie achter de cijfers. Daarbij mag je nooit uit het oog verliezen dat de financiële gezondheid van een bestuur niet het primaire doel is, maar wel een noodzakelijke voorwaarde om tot goed bestuur te komen. Los van bovenstaande elementen moet je ook altijd aandacht hebben voor de specifieke lokale situatie. ■

BEN GILOT IS VVSG-STAFMEDEWERKER LOKALE FINANCIËN. DIT ARTIKEL KWAM TOT STAND IN SAMENWERKING MET DE REDACTIE VAN HET HANDBOEK LOKAAL FINANCIËEL MANAGEMENT.

Een uitgebreide versie van deze tekst staat in het handboek *Lokaal financieel management*, uitgegeven door Politiea.

A young child with blonde hair in a bun, wearing a white t-shirt with a blue pattern and khaki pants, is captured mid-air, jumping over a puddle on a playground. The child's arms are outstretched, and they are looking down at the puddle. The background shows a playground with a yellow slide and a green metal structure. The ground is a mix of concrete and reddish-brown rubber safety matting.

Het lokale welzijn is uw missie

U daarin steunen de onze.

Het welzijn van uw inwoners is uw absolute prioriteit. Uw **Relationship Manager** heeft dit goed begrepen en stelt financiële oplossingen voor die u helpen uw missie waar te maken en uw leven vergemakkelijken.

ing.be/socialprofit

ING

De te eenzijdige aandacht voor het medisch-verpleegkundige in woon-zorgcentra maakt stilaan plaats voor een bredere benadering, voor meer inzet op 'wonen en leven'. Dat vraagt een wendbare organisatie, waar beschotten tussen medewerkers en afdelingen verdwijnen en de bewoner op de eerste plaats komt. Het Kortrijkse WZC Sint-Carolus werkt al ruim vijf jaar volgens de principes van de innovatieve arbeidsorganisatie.

Onderhandelde zorg in Sint-Carolus

Op 12 december vieren de VVSG, Zorgnet Icuuro en Vlozo vzw met een congres vier jaar inzet op 'wonen en leven' in het woon-zorgcentrum. Nu ging *Lokaal* al langs in Sint-Carolus, dat sinds 2013 werkt volgens de principes van de innovatieve arbeidsorganisatie. De frisse blik van de vorige directrice gaf de aanzet voor de verandering. Ze draaide enkele keren mee op de afdelingen en merkte op hoe taakgericht er gewerkt werd. 'Medewerkers hingen vast aan checklists van wat er moest gebeuren. Ze werkten lijstjes af, routineus, zonder na te denken en zonder de bewoners te horen. Als de soep gepland stond om half elf, dan was er soep om half elf, of bewoners dat nu wilden of niet,' zegt Nele Ottevaere, de huidige directrice. Het woon-zorgcentrum diende een ESF-project in en kreeg twee jaar lang begeleiding. Proces- en trajectbegeleider Dorine Sabbe: 'We wilden naar meer onderhandelde zorg, naar een ja-cultuur. Daarvoor moesten we onze

visie grondig herzien, niet van bovenuit maar allemaal samen. We richtten een ESF-stuurgroep op met mensen van alle disciplines: van onderhoud tot zorg. Samen verkenden we wat er moest veranderen en welke maatregelen we zouden nemen. We lieten medewerkers echt zelf nadenken: stel dat jouw moeder of vader hier komt wonen, wat moet er dan zeker zijn? Dat leverde ongelofelijk veel op. Sommige zaken konden we de week nadien al realiseren, en dat gaf echt energie. Veranderingen die wat meer tijd vroegen, planden we in. En zo bleven we ook na afloop van het project in 2015 bezig.'

Een organisatie in verandering

De samenstelling van de teams is grondig veranderd. Werd er vroeger vooral naast elkaar gewerkt – ergo apart, kine apart –, dan werkt iedereen nu samen op afdelingsniveau met een diensthoofd en een periodiek werkoverleg. Daar schuiven ook de schoonmakers aan, zodat ze op de hoogte zijn van wat er gebeurt en zich verbonden voelen met hun team. Elk team heeft een charter waarin staat waaraan het

wil werken en waarvoor het staat. Medewerkers kunnen elkaar daarop aanspreken. Om dat vlot te laten verlopen heeft iedereen een opleiding verbindend communiceren gevolgd. Zorgkundige Evelien Deconinck: 'Eigenlijk is er in alles verandering. Ik denk veel meer na en ben meer bezig met de bewoner. De zorg blijft natuurlijk belangrijk, maar het wonen en leven is minstens even belangrijk. Iemand eens niet wassen, dat kon vroeger absoluut niet. Maar soms heeft een bewoner behoefte aan iets anders. Wij hebben bijvoorbeeld veel meer respect voor hun privacy. Omdat zij zelf aangeven dat het niet fijn is als er heel de dag medewerkers op hun kamer komen, proberen wij die inbreuken te beperken. Een medewerker die een bewoner komt wassen, brengt ook het ontbijt mee en maakt het bed op.' Directrice Nele Ottevaere: 'Op sommige afdelingen werken we al in zorgblokken. Iedere medewerker neemt een deel van de afdeling op zich en is verantwoordelijk voor een aantal bewoners. Bewoners zijn blij dat ze steeds een vertrouwd gezicht zien.'

Dorine Sabbe:

'We blijven de medewerkers vragen naar wat ze doen om bewonersgericht te werken. Zeker bij nieuw personeel is dat belangrijk: we nemen hen van meet af aan mee in onze visie. Studenten trouwens ook!'

Nele Ottevaere:

‘Als je mensen vertrouwen en verantwoordelijkheid geeft, kom je al ver. Een overleg met de arts of de familie hoeft niet door een hoofdverpleegkundige te gebeuren: andere medewerkers kunnen dat echt zelf.’

Ja-cultuur

De zorgkundigen zijn flexibeler geworden. Het grootste verschil is de ‘ja-cultuur’. ‘Dat betekent niet dat we altijd ja zeggen, maar wel dat we samen kijken wat mogelijk is,’ zegt Evelien Deconinck. ‘Zo ben ik met een bewoner naar de Sinksenfeesten gegaan. Dat is een heel geregeld, maar als je ziet wat het oplevert, weet je: daarvoor doe ik het.’ Deze ‘ja-cultuur’ past in de onderhandelde zorg: in overleg met de bewoner naar oplossingen zoeken, vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid en zonder valse verwachtingen te creëren. Ook de uurroosters zijn flink veranderd: je werkt maar bewonersgericht als je voldoende medewerkers inzet op de domeinen die bewoners belangrijk vinden. Al die veranderingen vragen ook andere competenties. De medewerkers moeten in staat zijn tot zelfreflectie, kritisch nadenken en ze moeten verantwoordelijkheid kunnen opnemen. Ze krijgen wat meer inspraak en verantwoordelijkheid, maar er valt wat veiligheid weg. ‘Sommige mensen hebben die structuur of checklists echt nodig en knappen af op veranderingen,’ zegt Dorine Sabbe. ‘Soms moet je collega’s die niet mee zijn loslaten, ook al zijn dat moeilijke beslissingen.’

Vertrouwen en verantwoordelijkheid

Niet alles liep en loopt uiteraard meteen op wieltjes. Sommige medewerkers functioneren perfect in het nieuwe systeem. Anderen laten werk liggen of blijven graag horen wat ze wanneer moeten doen. ‘Aanvankelijk zeiden we: “Het maakt niet uit wie het doet of wanneer, als het maar gebeurt.” Die volledige vrijheid schrikte veel medewerkers af. We hebben gas teruggenomen en een duidelijk kader gecreëerd. De speelruimte daarbinnen hangt voor een stuk af van hoe goed medewer-

kers ermee om kunnen. Je mag er niet van uitgaan dat medewerkers altijd meekunnen. Dat is niet uit onwil of onkunde, maar gewoon omdat ze zich veilig willen voelen. Een minimum aan structuur is nodig,’ zegt Nele Ottevaere.

Verandering realiseren is belangrijk, maar je moet ze ook zien te bestendigen. Dorine Sabbe: ‘Je moet mensen blijven meenemen en wakker schudden. We blijven de medewerkers vragen naar wat ze doen om bewonersgericht te werken. Zeker bij nieuw personeel is dat belangrijk: we nemen hen van meet af aan mee in onze visie. Studenten trouwens ook!’ Er zijn ook werkgroepen die het traject blijven voeden en input geven. Elk lid van een werkgroep verbindt er zich toe beslissingen en ideeën te laten doorstromen naar het eigen team. Nele Ottevaere wil de lat niet verlagen, ook al wordt er veel gevraagd van medewerkers. ‘Maar heel eerlijk: als je mensen vertrouwen en verantwoordelijkheid geeft, kom je al ver. Een overleg met de arts of de familie hoeft niet door een hoofdverpleegkundige te gebeuren: andere medewerkers kunnen dat echt zelf.’

Andere ingesteldheid

De normen voor woon-zorgcentra zijn nog erg medisch-verpleegkundig georiënteerd. Sint-Carolus droomt ervan meer medewerkers te kunnen aanwerven op ‘wonen en leven’ en ook niet-evidente profielen in te schakelen, zoals een psychologisch assistent. Dorine Sabbe: ‘Ook zorgkundigen hebben de competenties om met bewoners te babbelen of samen een betekenisvolle activiteit uit te voeren, maar ze kijken te vaak enkel naar hoe ze kunnen helpen, hoe ze iets kunnen overnemen. Eigenlijk moeten we de bewoner vooral laten begaan en hulp bieden

waar nodig. Ook op afdelingen met zwaardere zorgprofielen willen we de nadruk op wonen en leven versterken, al is dat niet vanzelfsprekend.’ En dan wijst Nele Ottevaere erop dat het niet zozeer over meer medewerkers gaat – meer personeel levert niet automatisch betere zorg –, maar vooral om de ingesteldheid. Evelien Deconinck kan dat alleen maar beamen: ‘Vroeger moest iedereen om half zeven opstaan, omdat de boterham om half acht kwam. Je draait op routine tot iemand vraagt of bewoners dit willen of vragen. Voor die omslag heb je geen extra personeel nodig, je moet gewoon anders denken.’

Klaar voor de toekomst

De eindbalans in Sint-Carolus is in elk geval positief. Evelien Deconinck voelt dat de bewoners en hun familie tevreden zijn en zich hier thuis voelen. Zelf zou ze niet meer terug willen naar de vroegere manier van werken. Nele Ottevaere wijst erop dat er medewerkers zijn die heel bewust voor Sint-Carolus kiezen, omwille van de visie en organisatiecultuur. ‘De onderhandelde zorg, onze ja-cultuur, de constante samenwerking tussen directie, medewerkers, bewoners en familie, maken het woon-zorgcentrum klaar voor de toekomst. Er komt een kritischer, veeleisender en mondiger doelgroep. Geen enkel woon-zorgcentrum kan nog vasthouden aan het klassieke verhaal van zorg, hokjesdenken en checklists. Mensen zullen dit niet meer pikken. En terecht.’ ■

IRIS DE MOL IS VVSG-STAFMEDEWERKER OUDERENBELEID

Het congres ‘Wonen en leven in het woon-zorgcentrum’ heeft plaats op 12 december in het Congrescentrum Lamot in Mechelen.
www.vvsg.be

Om armoede te bestrijden moet er volgens **Mathias Vaes** vooral gesleuteld worden aan structuren. 'We moeten de burger centraal zetten, iedereen in het lokale bestuur meekrijgen en voor ogen houden waar we naartoe moeten. Daarbij probeer ik de maatschappelijke en wetenschappelijke evoluties op de voet te volgen. Hoe zwaar ook de job, ik vind het een eer om de kans te krijgen iets aan armoede te doen.'

Mathias Vaes is afdelingshoofd Sociale Zaken in Mechelen sinds 1 januari 2012. Van opleiding is hij jurist en criminoloog.

'De laatste jaren zie ik verschillende positieve tendensen. Een heel belangrijke is voor mij de vermaatschappelijking van de zorg waarbij afstand wordt genomen van het institutionele denken. In plaats van de vroegere focus op instellingen, zoals de woon-zorgcentra, psychiatrische voorzieningen of jeugdzorg, kijken we nu meer en meer naar hoe we mensen in de samenleving kunnen houden en hen in hun context ondersteunen. En als er nog instellingen aan de orde zijn, dan komt het transitie-denken meer op de voorgrond. Zo zijn we in Mechelen momenteel een transitiehuis aan het oprichten met vijftien detentiekamers waar gedetineerden de laatste zes tot acht maanden van hun gevangenschap zullen doorbrengen en concreet voorbereid worden op het leven in de vrije samenleving, in samenwerking met onze sociale dienst. Dat is een **andere manier van samenwerken. Op alle vlakken is dat volgens mij een goede zaak. Maar dit heeft ons werkveld wel overhoop gegooid.**'

'Daarnaast is er de voorbije jaren een aantal zeer relevante wetenschappelijke studies en doctoraten verschenen. 'Schaarste' van Sendhil Mullainathan en Eldar Shafir was voor mij een absolute game changer. Dichter bij huis is er het werk van Bérénice Storms over referentiebudgetten, Marjolijn De Wilde over discretionaire ruimte, Lode Godderis over arbeidsre-integratie, Peter Adriaenssens over kinderarmoede... **Deze nieuwe inzichten en instrumenten ontketenen een ongeziene evolutie.** Daar moeten we mee aan de slag gaan.'

'Daarbij moeten we de stem van de burger, van de cliënt in rekening brengen. **De klantgerichtheid stelt de cliënt veel centraler.** In de

psychiatrie staat de familie voorop in het herstelverhaal. Bij Cachet, de zelforganisatie van jongeren die in een jeugdzorgvoorziening zijn opgegroeid, weten ze wat ze nodig hebben en ze willen je dat ook kunnen vertellen. Dat is de manier waarop we moeten werken. We moeten onze eigen ideologie loslaten en de stem van de doelgroep capteren. **Je hoort nog te vaak dat armoede een keuze is. Maar geen mens wil toch arm zijn?** Geen enkel kind wil toch later arm worden als het groot is? Iedereen wil het beste voor zijn kinderen, iedereen wil deelnemen aan de samenleving. De grootste partner om iemand uit de armoede te halen is de persoon zelf.'

'Al deze evoluties worstelen momenteel wel met veel kinderziekten. We staan nog maar in het begin. We moeten volgens mij vooral het verkokeringsdenken loslaten, het beheersingsdiscours. De lokale overheid speelt daarbij een cruciale rol. Wij werken vanuit het veld, dicht tegen de burger. Wij zien wat er gebeurt in onze steden, waar het fout loopt en waar de uitdagingen zitten. Ik ben daarom ook altijd een voorstander geweest van de integratie van OCMW en stad. Dit geeft ons meer slagkracht en vergemakkelijkt de samenwerking. Ook de regionale rol van de grotere steden groeit meer en meer. **Centrumsteden moeten een aanbod creëren voor iedereen, dat is hun taak. Dankzij hun schaal kunnen ze de expertise in huis hebben.**'

'We moeten vol gaan voor de innovatieve arbeidsorganisatie, weg van het bureaucratische denken. Ik geloof heel hard in hulpverlening. Natuurlijk moeten de uitkeringen voldoende hoog zijn en moeten er genoeg sociale woningen zijn. Maar wie in armoede zit en gebukt

Vol tegen armoede

gaat onder zijn miserie heeft ook een extra paar schouders nodig. **Een hulpverlener is een professional, geen ambtelijke uitvoerder.** We moeten maatschappelijk werk dan ook organiseren als volwaardige hulpverlening met een focus op integrale en generalistische begeleiding. Niet op een manier waarop mensen iedere keer opnieuw hun verhaal aan iemand anders moeten doen en ze door de bomen het bos niet meer zien. Niemand vindt het leuk om in het ziekenhuis tegen elke arts hetzelfde verhaal te moeten vertellen. Mensen in armoede worden daar wel toe verplicht en dat terwijl hun situatie nog zoveel moeilijker is. Ons Go-team was daar een belangrijke stap in en ondertussen hebben we dit ook doorgevoerd in onze volledige sociale dienst. Van specialisten zijn onze maatschappelijk werkers generalisten geworden, echte eerstelijns hulpverleners.'

'We moeten inzetten op hulpverleningsrelaties die werken. We gaan op pad met de hulpvragers en we vertrekken van vertrouwen en kansen geven. Hulpverlening betekent luisteren, niet mensen in een hokje duwen. **Wie maatschappelijk werk begint te studeren, wil het verschil maken.** We moeten hen daarbij

ondersteunen als ze bij ons aan de slag gaan, want hulpverlening is zwaar en het wordt zo enorm onderschat. Mijn maatschappelijk assistenten zien in een week meer menselijke miserie dan de meeste mensen op een heel jaar. Dat doet iets met een mens. Ik heb er een enorm respect voor. Ze zijn mijn helden. Wij vragen van onze maatschappelijk assistenten mildheid naar onze hulpvragers. Dan moeten wij op onze beurt ook mild zijn naar hen toe en respect voor hun professionaliteit tonen. En niet het engagement eruit slaan met hopen regeltjes en registratiesystemen.'

'Wat we moeten doen is quasi nooit het gemakkelijkste voor onszelf. **De vinger aan de pols houden is moeilijk. Maar voor mij is dat de opdracht,** samen met het beleid en de politiek. Ik vind het een zware job, soms is het uitputtend. Maar voor mij is het ook een eer. Ik vind armoede een heel belangrijk probleem en ik vind het een eer de kans te krijgen hier iets aan te doen.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Het boek over de werking van het Go-team vind je op www.mechelen.be/publicaties

WEGWIJS IN DE POLITIEZONE **3de editie**

door Koen Van Heddeghem, Tom De Schepper, Ben Gilot, Mark Crispel

In deze pocket maakt u kennis met de werking van de politiezone. Hoe situeert de politiezone zich in de politiestructuur en wat zijn haar taken? Wat is de taak van het politiecollege en de politieraad? Wat is mijn opdracht als politieraadslid? Hoe wordt de politiezone gefinancierd? Wat is een zonaal veiligheidsplan?

Op deze en tal van andere vragen geeft deze handleiding u een duidelijk antwoord. Een handige pocket voor politieraadsliden of burgers die meer willen weten over hoe politiezones werken.

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Voor kortingen op groepsbestellingen: contacteer nathalie.deceukeleer@politeia.be

extenso

Deze publicatie is ook beschikbaar in **extenso**,
de nieuwe digitale kennisdatabank
voor lokale besturen

Meer info: extenso@pinakes.be

politeia

OPEN OPROEP

20 jaar architectuur in publieke opdracht

De selectieprocedure Open Oproep voor ontwerpers werd twintig jaar geleden in het leven geroepen door de eerste Vlaams Bouwmeester Bob Van Reeth. De procedure is nog altijd een belangrijk instrument voor lokale besturen om dankzij het Team Vlaams Bouwmeester tot ambitieuze en aantrekkelijke publieke architectuur te komen. Niet alleen het uitzicht van Vlaamse steden en gemeenten, ook het denken en spreken over architectuur in Vlaanderen werd erdoor bepaald. In *Lokaal* belichten we dit najaar een aantal projecten. In dit nummer is dat nieuwe infrastructuur voor goede zorg.

Kinderdagverblijf en groendienst Merksem

ontwerp 51n4e

opdrachtgever stadsbestuur Antwerpen

open oproep gepubliceerd in 2008, gerealiseerd in 2012

foto's Stijn Bollaert

Het gebouw is ontworpen als een parkpaviljoen voor een kinderdagverblijf én de groendienst. Het heeft geen voor- of achterzijde. De binnentuin van het cirkelvormige gebouw is een veilige openluchtspeelruimte voor de kinderen. Van daaruit kunnen ze zich ook verwonderen over het imposante materieel en wagenpark van de groendienst en de heldhaftige groenarbeiders, de echte Bob de Bouwers. Het vouwdak maakt het gedeelte van de groendienst discreet aanwezig maar toch herkenbaar. De leefruimten sluiten mooi aan bij de verschillende soorten buitenruimten: de straat, de begraafplaats, het park en het erf van de groendienst. Omdat het vloerniveau van het kinderdagverblijf letterlijk opgetild is, krijgen de kinderen een vergezicht tot diep in het park en staan ze in oogcontact met de volwassenen.

Woon-zorgcentrum in Machelen

ontwerp HildundK en Korteknie Stuhlmacher architecten

opdrachtgever OCMW Machelen

open oproep gepubliceerd in 2011, gerealiseerd in 2017

foto's Michiel De Cleene

Het nieuwe woon-zorgcentrum ziet er vriendelijk uit. Door zijn geknikte geometrie lijkt het kleiner en informeler dan het werkelijk is. De ruime binnentuin is omgeven door een brede, overdekte gaanderij. Tuin en gaanderij vormen belangrijke verblijfsruimten voor de bewoners. Door de bijzondere aanleg en beplanting heeft de tuin naast een recreatieve functie ook een therapeutische betekenis. Op de begane grond liggen alle collectieve en logistieke ruimten en het dagverzorgingscentrum rondom die binnentuin. Aan de buitenzijde heb je vanuit alle verblijfs- en werkplekken, de kantoren en de keuken een fraai uitzicht over het omliggende park. De architectuur is sober, vriendelijk en tijdloos. Franse balkons met sierlijke hekwerken leveren een elegant gevelbeeld op dat past bij de schaal en het groene karakter van de plek.

Sociale woningen in Berlaar

ontwerp Van Belle & Medina architecten

opdrachtgever CV Zonnige Kempen

open oproep gepubliceerd in 2005, gerealiseerd in 2013

foto's Tim Van de Velde

In Berlaar is dit project met 27 nieuwe sociale woningen een inbreiding in het binnen-gebied van een woonwijk, op wandelafstand van de dorpskern. Van Belle & Medina hebben een project ontworpen met eenzelfde 'korrel' en op maat van de gemeente Berlaar. De woningen grenzen aan kleine publieke ruimten. Elk van deze pleintjes wordt aan minstens één zijde open gelaten en verbonden met een volgend pleintje, waardoor een netwerk van aaneensluitende pleintjes ontstaat. De diverse karakters en verschillende schalen van de pleintjes zijn ook een aanleiding voor gedifferentieerd gebruik, wat de sociale interactie kan stimuleren. Door de verschillende woontypologieën wonen gezinnen van verschillende groottes naast elkaar.

zorg
in
schoonheid

Kinderarmoede bestrijden vereist hervormingen

‘Kinderarmoede raakt aan veel beleidsdomeinen, zoals huisvesting, welzijn, onderwijs, energie. De strijd tegen het probleem moet dus een rode draad zijn doorheen het hele overheidsbeleid op alle niveaus. Door het in het hokje van een vakminister te stoppen, zullen we het nooit oplossen. We hebben een masterplan op lange termijn nodig en een alliantie tussen het federale, het Vlaamse en het lokale niveau.’ Dat zegt hoogleraar **Frank Vandenbroucke** die onlangs de kinderarmoede en -deprivatie in Europa en België onderzocht.

Over heel Europa werd aan ouders van kinderen van nul tot vijftien jaar een lijst van zeventien basisbehoeften voorgelegd. De ouders moesten voor elke behoefte aangeven of ze om financiële redenen problemen hadden om die in te vullen. Dat onderzoek van Ann-Catherine Guio (Luxemburg Institute of Socio-Economic Research) en Frank Vandenbroucke (Universiteit van Amsterdam) levert een beeld op van de deprivatie bij kinderen in de hele EU. Vervolgens hebben beide onderzoekers, in opdracht van de Koning Boudewijnstichting, er de resultaten voor België uitgelicht, een vergelijking gemaakt tussen de drie gewesten en met de buurlanden Nederland, Frankrijk en Duitsland. Frank Vandenbroucke: ‘De conclusie is zorgwekkend. De deprivatie en zeker de ernstige deprivatie is in ons land vrij hoog. We doen het slechter dan onze buurlanden, terwijl we toch niet minder welvarend zijn.’

Wat is deprivatie? Hoe hebben jullie die gemeten?

‘In onderzoek naar kinderarmoede wordt doorgaans een inkomensvergelijking gemaakt. Het vertrekpunt is het doorsnee beschikbare gezinsinkomen in een

land. Vervolgens wordt gekeken naar het aantal gezinnen waar het inkomen lager is dan zestig procent van dat doorsnee inkomen. Kinderen in die gezinnen hebben een grote kans om in armoede op te groeien. Bij deprivatie gaat het over het invullen van basisbehoeften. In ons onderzoek hebben we ouders een lijst van zeventien basisbehoeften voorgelegd die specifiek gericht zijn op de situatie van kinderen. Het gaat over zeer materiële dingen zoals beschikken over twee paar schoenen die passen, dagelijks verse groenten en vers fruit kunnen eten, spelletjes hebben om binnenshuis te spelen, dagelijks vlees, vis, kip of een vegetarisch alternatief kunnen eten, in een behoorlijk verwarmde woonst leven. Er staan ook niet-materiële, sociale items in. Kan je kind regelmatig vriendjes uitnodigen om te komen spelen? Kan je kind mee op een betalende uitstap met de klas? De ouders stippen de basisbehoeften aan die ze om financiële redenen niet kunnen invullen. Zijn dat er drie van de zeventien, dan is er deprivatie, een tekort. Naarmate het er meer zijn, neemt de ernst van de deprivatie toe. De lijst van basisbehoeften is intussen aanvaard door de EU om deprivatie bij kinderen te meten.’

Frank Vandenbroucke:
'In België leven ongeveer vijftien
procent gedepriveerde kinderen.
Vlaanderen doet het wel beter
dan Wallonië en Brussel maar
we mogen ons niet in slaap
laten wiegen.'

Wat zegt deprivatie meer dan een inkomensvergelijking?

'Er zijn dingen die je niet ziet als je alleen maar naar het inkomen van mensen kijkt. Twee gezinnen kunnen hetzelfde inkomen hebben, maar in het ene gezin is iedereen perfect gezond en in het andere zijn er gezondheidsproblemen. En dus is er in het eerste meer geld beschikbaar voor het invullen van basisbehoeften dan in het tweede. Hetzelfde als in het ene gezin het budget zeer zwaar belast wordt door de huisvesting of door gemaakte schulden. Die verschillen meet je niet als je enkel naar het inkomen van een bepaald jaar kijkt. Een tweede voordeel van deze aanpak is dat de basisbehoeften alles veel concreter maken. Het onderzoek zet je onmiddellijk op het spoor van wat het beleid zou moeten doen om deprivatie en kinderarmoede aan te pakken. We hebben de bevindingen van het onderzoek kunnen voorleggen aan een klankbordgroep van heel uiteenlopende organisaties. Die twee sporen hebben geleid tot een zeer volledige lijst van beleidsaanbevelingen. Regeringen die nu gevormd worden en zich de vraag stellen wat te doen inzake kinderarmoede zouden die aanbevelingen moeten bekijken. Daarop kom ik straks graag nog even terug.'

In welke mate sporen de bevindingen uit dit onderzoek met die uit andere onderzoeken?

'Ze vullen elkaar goed aan. Neem de kansarmoede-index voor kinderen in Vlaanderen. Daarvoor kijkt Kind en Gezin naar de kinderen van nul tot drie jaar. Verpleegkundigen beoordelen op zes aandachtspunten: materiële, zoals huisvesting en het inkomen van de ouders, en niet-materiële,

zoals of een kind voldoende wordt geprikkeld. Door naar de jongste kinderen te kijken, voorspelt Kind en Gezin eigenlijk wat komen gaat. Die voorspelling is niet geruststellend omdat de index een systematische toename van de kansarmoede aangeeft. Wij kunnen nog geen vergelijking maken in de tijd, want de zeventien items zijn nu voor het eerst getoetst, al is het de bedoeling om het onderzoek regelmatig te herhalen. Als je onze vaststellingen, die gebaseerd zijn op enquêtegegevens van het jaar 2014, naast het onderzoek van Kind en Gezin legt, kun je redelijkerwijs wel veronderstellen dat de situatie in Vlaanderen intussen slechter is geworden dan wij aangeven. Dat blijkt overigens ook als we naar de louter monetaire indicatoren kijken. De inkomensarmoede bij gezinnen met kinderen evolueert niet in de goede richting.'

Zijn er grote verschillen tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel?

'Absoluut. Hoewel het probleem ook bij ons groeit, komt Vlaanderen er in vergelijking met de twee andere gewesten zeer goed uit. In Vlaanderen is inkomensarmoede laag, zo blijkt uit de Europese Statistics on Income and Living Conditions of SILC. We zijn bij de besten van Europa. De reden is natuurlijk dat de indicator gebaseerd is op zestig procent van het doorsnee Belgische inkomen en het gemiddelde Vlaamse inkomen ligt veel hoger dan het gemiddelde Waalse inkomen. Als je Vlaanderen bekijkt door een Belgische armoedebrijl, dan komen we er dus zeer goed uit. Ook op onze deprivatie-indicator doet Vlaanderen het veel beter dan Brussel en Wallonië. In België leven ongeveer vijftien procent gedepriveerde kinderen. Het aantal Brusselse kinderen dat de invulling van minstens drie basisbehoeften moet missen, bedraagt 29 procent. In Wallonië is dat 22 procent, in Vlaanderen acht procent. We mogen onszelf echter niet in slaap laten

wiegen. Vlaamse kinderen vergelijken zich met Vlaamse kinderen, en er zijn wel degelijk grote verschillen tussen kinderen in Vlaanderen.’

Wat verklaart dat grote verschil tussen de gewesten?

‘Een belangrijke reden is dat de werkgelegenheidssituatie in Vlaanderen veel gunstiger is. Doordat de omvang van het werkloosheidsprobleem veel kleiner is, is de omvang van het armoedeprobleem dat ook. In Brussel en Wallonië leven veel meer kinderen in een gezin waarvan de ouders of de ouder niet werken. Werk is een belangrijke verklarende factor voor armoede en deprivatie. Veertig procent van de gedepriveerde kinderen in Vlaanderen leven in een gezin waar de ouders geen werk hebben, in Wallonië is dat zelfs 54 procent. Dat wil wel zeggen dat er in Vlaanderen ook veel deprivatie is in gezinnen waar de ouders wel werken, maar misschien te weinig verdienen om alle basisbehoeften van de kinderen in te vullen. Hoe komt dat? In ons rapport staat een tabel van risicofactoren en in welke mate die spelen in de verschillende gewesten. Die zijn zeer vergelijkbaar voor Vlaanderen, Brussel en Wallonië: naast werkloosheid zijn dat huisvestingskosten, schulden, gezondheidsproblemen, lage opleiding van de ouders.’

U zei al dat we het slechter doen dan de buurlanden.

‘Vijftien procent gedepriveerde kinderen in België is meer dan in Nederland en Duitsland, en ongeveer evenveel als in Frankrijk. Als we naar ernstige deprivatie kijken, wordt de kloof nog groter. In ons land kunnen ouders van twaalf procent van de kinderen niet tegemoet komen aan minstens vier basisbehoeften. In de andere landen ligt dat percentage tussen zeven en negen. In Luxemburg is het zelfs maar twee procent.’

Hoe komt dat?

‘De meest frappante vergelijking is die met Nederland. Daar leven veel minder kinderen in een gezin waarvan de ouder of ouders niet aan het werk zijn. En de gezinnen waar de volwassenen niet werken, zijn financieel beter beschermd dan bij ons. Hun bijstandsniveau is hoger. Ze kloppen ons dus op twee fronten. Frankrijk van zijn kant heeft een vrij genereus beleid ten aanzien van gezinnen en in Duitsland is de werkgelegenheidssituatie veel beter. Die drie landen hebben sterk uiteenlopende sociale modellen en toch doen ze het alle drie beter. De kloof op het vlak van sociale situatie tussen gezinnen waar de ouders werken en gezinnen waar ze niet werken is bij ons zeer diep, ook in Vlaanderen. Het sociale risico wanneer je werkloos wordt, is zeer groot omdat onze werkloosheids- en bijstandsuitkeringen niet hoog zijn.’

En als je de buurlanden met Vlaanderen vergelijkt, is er dan nog een groot verschil?

‘Neen, maar die vergelijking heeft ook iets kunstmatigs. Je haalt het vroegere Oost-Duitsland ook niet uit Duitsland. En Noord-Nederland is ook een stuk armer dan de rest van Nederland.’

Kan uit het onderzoek naar deprivatie ook worden afgeleid wat ouders die het financieel niet breed hebben hun kinderen het eerst moeten ontzeggen?

‘Dat kan, maar ik moet u het antwoord schuldig blijven omdat die oefening nog niet is gemaakt. Op basis van andere gegevens en ervaringen weten we wel dat in ons land het aantal mensen toeneemt dat geen beroep doet op gezondheidszorg om financiële redenen. Dat stijgt sneller dan in andere landen. Onze gezondheidszorg is zeer goed, maar er is geen reden tot zelfgenoegzaamheid.’

Care Office Cleaning

- ▶ Jarenlang **facilitaire partner** van verschillende openbare instellingen
o.a.:
- ▶ Ervaring in **sociale economie**
- ▶ **Klanten helpen** met behalen **doelstellingen SDG's**

MEER WETEN?

Scan de code en stel je vraag

STEFAN DEWICKERE

Hoe kan het probleem van kinderarmoede aangepakt worden? Wat zijn de beleidsaanbevelingen?

‘Het lukt niet met enkele quick wins. Het is belangrijk de werkzaamheidsgraad te verhogen en ook de uitkeringen te laten toenemen. Maar de werking van de arbeidsmarkt en het bijstandssysteem verander je niet van vandaag op morgen. Dat vraagt grondige hervormingen. Die zijn ook nodig op het vlak van huisvesting. We hebben meer sociale huisvesting nodig. Natuurlijk moeten we eveneens renoveren en woningen energiezuiniger maken, want die kosten wegen ook op het gezinsbudget. We moeten de sociale verhuurkantoren versterken. Ons stelsel van huurpremies is aan verbetering toe. Het is te selectief, de groep die er een beroep kan op doen is te streng gedefinieerd, en de bedragen zijn onvoldoende hoog. In de vorige bestuursperiode zijn de budgetten toegenomen, dat is goed, maar het instrument blijft te zwak. Gezondheid gaat over toegankelijkheid van de eerste lijn, over het belang van bijvoorbeeld wijkgezondheidscentra. Op onderwijsvlak is er een maximumfactuur nodig in het secundair onderwijs. In het basisonderwijs pleiten we voor een gezonde gratis warme maaltijd op school. Ik weet dat dit moeilijk is, organisatorisch en financieel, maar onder meer Finland en Tsjechië doen het. Met reden. Het heeft te maken met de kwaliteit van de voeding, het leren waarderen van gezonde voeding en het invullen van een basisbehoefte waarvan sommige kinderen anders verstoken blijven. Dat er nu bijvoorbeeld in Antwerpen een pilot komt rond gratis warme maaltijden is belangrijk. Ook de brede school moet weer meer aandacht krijgen omdat ze kinderen meer kansen biedt door de school te verbinden met allerlei andere initiatieven en organisaties. Onderwijs is ook zeer belangrijk om cultuur- en sportarmoede tegen te gaan.’

Hoe krijg je al die beleidsdomeinen op één lijn?

‘Daarvoor hebben we een masterplan nodig dat de neuzen voor de komende jaren in dezelfde richting zet, op federaal, gewestelijk en lokaal niveau. We pleiten voor een echte alliantie tussen de verschillende overheidsniveaus in de strijd tegen kinderarmoede. Lokale besturen hebben een sleutelrol via hun OCMW-beleid, maar ze verknopen ook veel

Frank Vandenbroucke:
 ‘De strijd tegen kinderarmoede moet een rode draad zijn doorheen het hele beleid: huisvesting, energie, onderwijs, welzijn.’

federale en Vlaamse beleidslijnen: onderwijs, huisvesting, welzijn. Meer en meer gemeentebesturen doen bijvoorbeeld ervaring op met outreachend werken, ze brengen de dienstverlening naar de mensen. Dat gaat over brugfiguren in het onderwijs, over casemanagers die aan huis gaan. Wij stellen in het rapport voor dat de federale en gewestelijke overheid dit beleid sterker en meer gericht moeten ondersteunen. Zij krijgen veel terug als de lokale overheden efficiënt zijn in het aan elkaar knopen van het beleid, ze mogen daarin investeren. Lokale besturen kunnen ook nog meer van elkaar leren. En de schaal van sommige lokale besturen is misschien ook erg klein om bepaalde problemen aan te pakken, dat vraagt meer samenwerking en netwerking.’

De strijd tegen kinderarmoede is dus een transversaal thema.

‘Het moet een rode draad zijn doorheen het hele beleid: huisvesting, energie, onderwijs, welzijn. Daarom zouden de minister-presidenten en de eerste minister de verantwoordelijken moeten zijn voor die gecoördineerde masterplannen. Een minister die verantwoordelijk is voor armoedebeleid kan te weinig wegen op het geheel, dat bleek in de vorige Vlaamse regering. Bovendien is de voorbije jaren te veel gekeken naar kleine, snelle ingrepen en te weinig naar grote, structurele oplossingen. In het debat over de kinderbijslag is die reflex er wel geweest, de hervorming heeft een zeker gunstig effect op kinderarmoede. Maar als het gaat over enkele andere beleidsdomeinen heb ik die reflex niet gezien.’ ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Het volledige rapport ‘Armoede en deprivatie bij Belgische kinderen’ kun je gratis downloaden op de website van de Koning Boudewijnstichting: www.kbs-frb.be, tik ‘kinderarmoede’ in de zoekfunctie en kijk vervolgens onder ‘publicaties’.

Zijn je inwoners klaar voor de toekomst?

De grootschalige participatiecampagne *Thuis in de toekomst* wil de Vlaming uitdagen om het ideaalbeeld van de vrijstaande woning in het groen in vraag te stellen. Daarom organiseert de Vlaamse overheid in het voorjaar van 2020 een woontest. Die laat de Vlaming stilstaan bij zijn woonwensen en -uitdagingen en helpt hem na te denken over alternatieven. Gemeenten kunnen deelnemen aan de campagne door de woontest onder de aandacht te brengen en het gesprek aan te gaan met hun inwoners.

Al hoor je veel over de bouwshift, toch vindt Roger Mertens, de Zoutleeuwse schepen van wonen en ruimtelijke ordening, het moeilijk om te beoordelen hoe de inwoners daar tegenover staan: 'Het bestuur heeft wel ideeën over hoe er in de toekomst gebouwd en verbouwd zal worden op ons grondgebied, maar misschien hebben onze inwoners daar een andere mening over. De bevraging levert hopelijk vernieuwende voorstellen op, maar legt mogelijk ook weerstand en angst bloot. Sommige mensen hebben jarenlang gespaard voor een bouwperceel voor de kleinkinderen, en nu lezen ze in de krant dat ze er misschien niet op mogen bouwen. Ze voelen zich ongerust.' De woontest laat de Vlaaming via een twintigtal vragen stilstaan bij woonwensen en -uitdagingen zodat hij begint na te denken over toekomstige woonvormen. De resultaten van de test zullen inzicht geven in wat er leeft bij inwoners en waar beginnend draagvlak bestaat voor verandering.

Bewust nadenken

Johan Thomas, stedenbouwkundig ambtenaar in Zoutleeuw vindt dat de Vlaamse overheid niet altijd voeling heeft met de leefwereld in kleinere gemeentes. 'Dat resulteert in beleidsplannen op maat van de stedelijke context. De antwoorden op de bevraging brengen daar hopelijk verandering in. Zo kan de campagne een brug slaan tussen onze inwoners

en de Vlaamse overheid. Anderzijds hoop ik dat de campagne mensen bewust zal laten nadenken over hun keuzes. Bouwgrond is in onze gemeente heel goedkoop. Maar kies je op korte termijn voor een bouwgrond die misschien 50.000 euro goedkoper is dan in de regio Leuven, ook al heb je dan gedurende je hele loopbaan twee auto's nodig? Of ga je voor een locatie waar je de auto minder nodig hebt en waardoor je op lange termijn kosten en open ruimte spaart?'

Naar een woonpact

In Kortrijk is schepen van wonen en bouwen Wout Madens er heilig van overtuigd dat de toekomst van wonen niet op het platteland ligt, maar in de stad. Kortrijk telt 76.500 inwoners en als het aan hem ligt groeit de stad de komende jaren flink door. 'Maar we willen geen groei om de groei. We beogen groei die het gevolg is van de kwaliteit die we bieden. Denk aan goede voorzieningen en een aangenaam openbaar domein. Het stadsbestuur investeert al twintig jaar systematisch in de publieke ruimte. Het is belangrijk dat die grote stadsprojecten worden gedragen door de bevolking. We betrekken de inwoners vanaf het begin bij de keuzes die we maken. We informeren hen niet alleen, we laten hen ook aan het woord.' Dat doet de stad consequent met het online participatieplatform 'Kortrijk spreekt'. Kortrijkzanen kunnen er de lokale projecten bekijken, op hun favoriete ideeën

stemmen en deelnemen aan discussies. Daarnaast waren er de voorbije jaren stadsdebatten met meer dan duizend deelnemers. Dat heeft geleid tot een 'ruimtepact' tussen de stad en haar inwoners, dat de basis is voor het nieuwe ruimtelijke beleid. Voor schepen Maddens komt 'Thuis in de Toekomst' op het goede moment. 'Na het ruimtepact wil de stad ook een woonpact maken. Dat zal invulling geven aan de vraag hoe de stadsbewoners in het komende decennium willen wonen. Thuis in de Toekomst kan daarbij helpen. Ik ben overigens geïnteresseerd in de antwoorden van alle Vlamingen die de vragenlijst invullen. Ik geloof dat we in dialoog met andere steden en gemeenten antwoorden moeten vinden op de maatschappelijke uitdagingen.'

Een marathon

Een van die uitdagingen is slimme en degelijke verdichting. Tessy Gorris, deskundige planning en ontwikkeling in Heist-op-den-Berg. 'Verdichting is niet zo makkelijk te verenigen met onze landelijke identiteit en roept vaak weerstand op bij de inwoners. Het is belangrijk om naar hen te luisteren en samen te zoeken hoe we veranderingen aanvaardbaar kunnen maken.' Daarom neemt Heist-op-den-Berg al deel aan verschillende participatieve trajecten van de provincie Antwerpen. In GeWOONtebreker gaan lokale be-

leidsmakers, diensten en inwoners samen op zoek naar antwoorden op de woonuitdagingen van morgen. Het traject Veerkrachtige dorpen nodigt de inwoners uit om hun dorp mee vorm te geven in een zogenaamde dorpskarakterschets. Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat 'emotionele pijlers' voor bewoners erg belangrijk zijn. Denk aan gebouwen die architecturaal niet sterk zijn, maar die voor de mensen wel mee de identiteit van hun dorp bepalen. Tessy Gorris weet dus waar ze over praat als ze het over inspraak heeft. 'Participatie is een marathon. Het vraagt veel energie, maar je krijgt ook veel terug. Er ontstaan extra sociale relaties, zowel tussen bewoners onderling, als tussen organisaties, overheden en bewoners. Je brengt de materie veel dichterbij de mensen en je kunt je veel beter inleven in waar het om draait voor de bewoners. Dat is de reden waarom we aan 'Thuis in de Toekomst' deelnemen, als aanvulling op de Antwerpse trajecten. We hopen dat de resultaten ons meer richting zullen geven, bijvoorbeeld bij toekomstige ontwikkelingsprojecten.' ■

MARIA GROOT, IN OPDRACHT VAN SLIM WONEN EN LEVEN

Meer informatie vind je op www.thuisindetoekomst.be.

In de maanden november en december worden ook infomomenten georganiseerd in de verschillende provincies.

Wenst u als bedrijf of organisatie uw producten of diensten voor te stellen aan alle Vlaamse lokale besturen?

Dan is het maandblad **Lokaal** het ideale medium.

Direct en doeltreffend!

Voor meer informatie en tarieven

Peter de Vester
03 326 18 92
peter@moizo.be

moizo
beresterk in communicatiewerk

www.moizo.be

CREAT

- Expert in de Wetgeving Overheidsopdrachten
- Online bestelplatform met uitgebreide catalogus
- Meer dan 80 raamcontracten

Ontdek ons aanbod tijdens de

**CREAT Meet Up
ICC GENT
10|03|2020**

- » Uitgebreide leveranciersbeurs
- » Boeiende informatiesessies
- » Prikkelende communicatieworkshop van Frederik Imbo
- » Deelname is gratis

www.creat.be/Meet-up1092400572

Maak vrije tijd echt vrij

voor jongeren in voorzieningen

Uithuisplaatsing, langdurige opvang of leven in een voorziening beïnvloedt het leven van een jongere erg. De bedoeling van zo'n voorziening is dat jongeren veilig kunnen opgroeien en ontwikkelen, maar echt normaal leven zit er niet in, ook niet in de vrije tijd. Al bijna twaalf jaar probeert Ronse deze jongeren wel een interessante en fijne vrije tijd te bezorgen.

Jongeren moeten jong kunnen zijn: spelen, ontmoeten, plezier maken, gewoon zichzelf zijn. Elke jongere heeft daar recht op. Jeugdwerk speelt daarin een belangrijke rol: sociale vaardigheden ontwikkelen, vriendschappen opbouwen en onderhouden, je mening onder woorden brengen en zoveel meer. Dat is niet makkelijk. Voorzieningen en vrijetijds- en jeugdwerkorganisaties werken niet per se systematisch samen. Er kan nog veel gebeuren.

De Ambrassade ging voor het project 'Maak tijd vrij' op zoek naar antwoorden. Hoe kun je het recht op vrije tijd voor elke jongere in je stad of gemeente garanderen? Welke rol kan een lokaal bestuur spelen? Wat kan een jeugdambtenaar doen? Line Ostyn, projectmedewerker van Maak tijd vrij, ging langs bij coördinator Steven De Tavernier van de jeugddienst van Ronse. Steven is klinisch psycholoog van opleiding. Na tien jaar bijzondere jeugdzorg werkt hij ondertussen al bijna twaalf jaar bij de jeugddienst in Ronse.

Anders dan gewoonlijk

Toen Steven De Tavernier op de jeugddienst van Ronse begon, zochten de vijf verschillende voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg naar zinvolle vrijetijdsbesteding voor

1

Organiseer jeugdwelzijnsoverleg.

Dit is in Ronse de draaischijf voor alle instanties die in ruime zin met jongerenwelzijn bezig zijn: de voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg, CLB, jeugd-, sport- en cultuurverenigingen. Dit is ook een van de opdrachten van Lejo vzw. Pas wanneer organisaties elkaar leren kennen, kunnen ze zinvol samenwerken. Continuïteit van de mensen die naar dit overleg komen, is een aandachtspunt. Het is krachtig om te werken met een jaarlijks zichtbaar resultaat. Bovendien is dit dé plek om te luisteren naar elementen van bezorgdheid die er leven, om daarop in te spelen met het beleid en om keuzes die het beleid heeft gemaakt te kunnen duiden.

2

Werk samen, elk vanuit de eigen expertise.

Wanneer iedereen zijn eigen expertise samenbrengt, krijg je veel meer dan de som van de delen. Zo leerden de voorzieningen veel van Lejo's expertise.

3

Geef alle jongeren kansen in je stad of gemeente.

Jongeren die voor je neus staan, bereik je het gemakkelijkst. Het is nog altijd niet de standaard om aandacht te hebben voor 'alle jongeren'. Veel verenigingen draaien goed en hebben je ondersteuning weinig of niet nodig. Onderzoek waar de lacunes zijn, wie wordt er nog niet bereikt? Wie heeft je ondersteuning het hardst nodig?

4

Blijf kansen geven aan jongeren,

ook wanneer er dingen fout lopen of wanneer ze grenzen overschrijden. In jeugdwerk en vrije tijd kunnen jongeren zich ontwikkelen. De ervaringsgerichte pedagogie biedt een stevig kader.

hun kinderen en jongeren. ‘Ronse wilde onderzoeken hoe we de voorzieningen hierbij vanuit de jeugddienst konden helpen. Eerst zocht ik een organisatie die met kennis van zaken kon werken met jongeren met maatschappelijke kwetsbaarheid. Zo kwam ik terecht bij Lejo vzw. Knap bij Lejo is dat ze altijd werken vanuit de kracht van jongeren zelf. Het grote verschil met de andere jeugdwerkorganisaties is de rol van de begeleiding. Ik was onder de indruk van hun ervaringen met jongeren met een “rugzak”.’

Er kwam een convenant, de activiteiten kregen middelen en de werking werd gemonitord door een stuurgroep met mensen uit de verschillende voorzieningen, Lejo vzw en Steven De Tavernier. Voor Lejo was deze stedelijke manier van werken toen nieuw. ‘Ook voor hen was dit een experiment.’ De jongeren uit de verschillende voorzieningen konden op woensdagnamiddag aan een resem activiteiten deelnemen bij de jongerenwerking in Ronse. De voorzieningen zorgden voor de instroom van jongeren en Lejo voor de activi-

teiten. ‘We vonden het belangrijk dat de jongeren hun vrije tijd in belangrijke mate zelf vormgeven. Ze bepalen namelijk zo veel mogelijk zelf wat ze samen doen en hoe ze dat doen. Lejo gebruikt de methodiek van ervaringsleren, een stevig kader van waaruit op een succesvolle manier met de jongeren gewerkt werd.’

Dat was helemaal anders dan wat ze in de voorziening gewend waren. Steven De Tavernier: ‘Lejo werkt met een instuif, dat is een warm onthaal, een half uur voor de activiteit begint. Zo kunnen ze potentiële problemen met jongeren op voorhand al counteren.’ De jongeren waren enthousiast. De werking werd wegens succes in de loop der jaren uitgebreid en opgesplitst in twee leeftijdscategorieën en ook andere jongeren mochten deelnemen. ‘Het enige jammere was dat jongeren af en toe verplicht werden deel te nemen,’ zegt Steven De Tavernier. ‘Daar wordt niemand gelukkig van. Omgekeerd werd de mogelijkheid om naar de activiteiten te komen soms afgenomen, als straf.’

Steven De Tavernier:
‘Zodra een kind of jongere in een voorziening terecht komt, komt zijn netwerk sterk onder spanning te staan. Daarom moet er zo snel mogelijk worden ingezet op het versterken en uitbreiden van de mogelijkheden ervan.’

5

Vertel verhalen. Overtuig je collega's, andere organisaties en het bestuur dat iedereen recht heeft op vrije tijd.

Het is moeilijk uit te leggen dat inzetten op intensieve begeleiding van twee jongeren heel zinvol kan zijn, terwijl je met hetzelfde geld een evenement kunt organiseren voor veel meer volk. Breng daarom de sterke verhalen in de verschillende werkingen naar buiten. Zorg dat je iedereen mee krijgt in die visie. Dat blijft ook in Ronse nog altijd een uitdaging.

6

Werk aanklampend, niet alleen met de jongeren, ook met de organisaties.

Stuur reminders voor bepaalde overleggen. Motiveer iedereen om aanwezig te zijn. Voor veel organisaties is het iets dat erbij komt. Je moet dus iets werkbaars maken van het partnerschap, en tegelijk een positief en zichtbaar verhaal creëren.

7

Durf experimenteren en blijf altijd bijleren.

Ook in Ronse was er tijd en ruimte nodig om tot resultaten te komen. Het was een proces van vallen en opstaan. Je moet dingen uitproberen en ook durven mislukken. Geen van die werkingen wordt gebetonneerd. Jaar na jaar wordt bekeken wat de zinvolste manier van werken is, waar dingen beter kunnen. Probeer voortdurend nieuwe zaken aan te wakkeren, groepen te motiveren.

8

Werk samen met organisaties met kennis van zaken.

Het is niet erg dat bepaalde expertise niet bij je eigen diensten zit. Sommige organisaties zoals Lejo, maar evengoed Arktos, Groep Intro of Uit de Marge stellen tonnen ervaring ter beschikking.

Elke jongere een netwerk

Lejo kreeg bovendien van het stadsbestuur de opdracht het emancipatorische niet te vergeten, meer nog, de jongeren moesten duurzame perspectieven krijgen. ‘De activiteiten waren geen doel op zich. Een verankering binnen de stad Ronse en al haar mogelijkheden was belangrijk. Er werden links gelegd met onderwijs, tewerkstelling en andere mogelijkheden binnen vrije tijd. Zo worden jongeren regelmatig zelf animator op de speelpleinwerking van de stad. Door zich zelf actief in te zetten in hun stad en netwerk, krijgen de jongeren hierin een positieve rol van betekenis. Dit sterkt hen voor de toekomst.’

Voor Steven De Tavernier leek het soms niet interessant dat de voorziening de jongeren op kamp stuurde. ‘Door jongeren op kamp te laten gaan is het minder makkelijk om hun lokale netwerk uit te breiden, en dat is voor hen juist essentieel. Zodra een kind of jongere in een voorziening terechtkomt, komt zijn netwerk sterk onder spanning te staan. Daarom moet er zo snel mogelijk worden ingezet op het versterken en uitbreiden van de mogelijkheden ervan. Als een jongere veertien is, is het eigenlijk al te laat om nog een netwerk uit te bouwen.’

Continu in verandering

Interessant aan de manier van werken in Ronse is dat ze nooit op hun lauweren rusten. Jaarlijks worden de doelstellingen van de werking bijgestuurd, in samenspraak met alle betrokken partijen en dus ook met het lokale bestuur. Ze groeien mee met de vragen en problemen van jongeren, gezinnen en de organisaties in Ronse.

Steven De Tavernier heeft de werking zien evolueren naar jeugdopbouwwerk. Door outreachend te werken komen jongeren meer in contact met mogelijkheden in de vrije tijd. Die vrije tijd is dan weer een opstap naar andere mogelijkheden binnen de stad.

Steven ziet ook een verandering in de doelgroep. ‘Nu bereiken de verschillende werkingen samen met Lejo een ruimere groep jongeren met beperkte kansen. Er komen bijvoorbeeld veel allochtone jongeren. Een nieuwe uitdaging is om de verschillende doelgroepen op een goeie manier met elkaar in contact te brengen. De Subpoort is een van die werkingen. Ze zoeken met de jongeren waar hun interesses liggen. Ze werken aanklappend en nemen potentiële drempels binnen de ruimere (gezins-)context in functie van vrijetijdsbesteding mee in de begeleiding. Nazorg aan het gezin en met de organisaties is hierin belangrijk.’ ■

LINE OSTYN IS PROJECTMEDEWERKER VAN MAAK TIJD VRIJ

DORIEN VERHAERT IS COMMUNICATIEMEDEWERKER BIJ DE AMBRASSADE.

Schaarbeek 5 november

Inspiratiedag Maak Tijd Vrij

Met het project *Maak tijd vrij* vestigt De Ambrassade de aandacht op de waarde van vrije tijd voor jongeren die in een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verblijven. Gesterkt vanuit het recht op vrije tijd voor elke jongere, ging De Ambrassade aan de slag met vrijetijdsbesteding in voorzieningen. Een jaar lang exploreerde De Ambrassade actief de mogelijkheden voor duurzame bruggen tussen jeugdwerk en jeugdhulp. Ze ging aan de slag in tien steden en gemeentes, organiseerde vorming en een masterclass, ging op studiereis naar Nederland en ontwikkelde ondersteunend materiaal. Alle geleerde lessen presenteren ze op de **inspiratiedag op 5 november**.

ambrassade.be: om in te schrijven voor deze inspiratiedag, maar ook voor informatie over het project of de verhalen van de jongeren

KREUKELPALEN redden levens!

Olen, “om bij nieuwe projecten en grote renovaties langs de doorgangs- en verbindingswegen kreukelpalen te plaatsen. Deze palen zijn een standaard product bij Fluvius dus net zoals wij op sommige plaatsen voor decoratieve palen kunnen kiezen, kunnen wij onze keuze ook doorgeven om voor kreukelpalen te kiezen. Trouwens, een investering met kreukelpalen voor een nieuw project is ook duurder dan met gewone palen maar als je de kost van het ganse project bekijkt is dit maar een peulschil en zo vaak komen deze projecten ook niet voor tijdens één legislatuur.”

“Zelfs op doorgangs- en verbindingswegen met slechts 50 km/u kiezen wij voor kreukelpalen”, zegt **Chris Selleslagh, burgemeester en Schepen Openbare Werken van Grimbergen**.

Het openritsen van de kreukelpaal verlengt de remafstand van het voertuig waardoor de impact voor de inzittenden dus veel minder zwaar is.

We plaatsen openbare verlichting om onze verkeers- en sociale veiligheid te verbeteren. De verlichtingspalen, echter, kunnen een obstakel zijn indien je met je wagen naast de weg terecht komt en er tegenaan botst. We kunnen niet vermijden dat ongevallen gebeuren, maar we kunnen wel de impact ervan proberen te controleren. Als we bij het wegontwerp meer rekening houden met obstakels en hiervoor oplossingen integreren, kunnen we de letselernst verminderen. Kreukelpalen zijn hiervoor speciaal ontworpen: ze zijn stevig, maar in geval van een aanrijding gaan ze plooiën waardoor vooral de paal en ook het voertuig de impact opvangen en niet de inzittenden. Het openritsen van de kreukelpaal verlengt de remafstand van het voertuig waardoor het op een gecontroleerde manier wordt afgeremd en de impact voor de inzittenden dus veel minder zwaar is.

“De demonstratie van een echte bestuurder die met een wagen tegen een kreukelpaal crashte, was een leerrijke ontdekking en gaf ons een andere kijk op palen met een passieve veiligheid”, aldus **Patrick Goussaert van het departement projecten openbaar domein, stad Roeselare**, die aanwezig was op een demonstratie georganiseerd door Safety Product die met hun ZIPpole wereldwijd wegen vergevingsge-

zinder maken. “Vanuit de stad Roeselare waren we dan ook snel van mening om gewone palen die aangereiden worden op toegangs- en doorgangswegen in onze stad te vervangen door kreukelpalen. Bovendien zijn kreukelpalen beschikbaar in dezelfde kleuren als gewone palen waardoor het wegbeeld niet wordt verstoord.”

“Wij hebben een college beslissing genomen”, zegt **Burgemeester Seppe Bouquillon van**

“Hierbij kijken we vooral naar de functionaliteit van die wegen. Ook op de gewestwegen van AWW op ons grondgebied, waar wij al dan niet de openbare verlichting verzorgen, evalueren we steeds mee de kreukelpalen.”

“Let wel”, besluit Patrick Goussaert van de stad Roeselare met een knipoog. “Na een aanrijding tegen een kreukelpaal, hebben we wel al een vluchtmisdrijf gehad, waardoor de schadeaanbrenger onbekend bleef. Maar dat mag ons niet tegenhouden, want uiteindelijk werd er toch een leven(s) mee gered.”

Safety Product nv
info@safety-product.eu
www.safety-product.eu
www.groepmaes.com

SAFETY-PRODUCT

Ook het lokale sportbeleid kan een bijdrage leveren om de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling te realiseren. De Agenda 2030 verbindt sportbeleid met gezondheid en werken aan sociale cohesie. Lokaal sportbeleid raakt bijna alle duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen. Dankzij de aandacht voor de SDG's werden de voorbije jaren veel sterke initiatieven genomen. Dit stimuleert transversaal werken en verbindt sport met andere beleidsdomeinen. Het biedt kansen voor de lokale sportsector.

CHRIS PEETERS IS VVSG-STAFMEDEWERKER JEUGD EN SPORT

Duurzaam sporten

Drempels verlagen

Een toegankelijk sportaanbod biedt kansen op ontmoeting voor kwetsbare mensen. Door samen te sporten komen ze uit hun isolement. Lokale besturen gebruiken brugfiguren, bruggenbouwers of bemiddelaars. Sportorganisaties werken met buddy's, vertrouwensfiguren, meters en peters. Dit zijn meestal professionals, zowel medewerkers van het OCMW als medewerkers van gespecialiseerde organisaties, die mensen naar de sport leiden. De Lierse sport- en jeugdwelzijnswerker Ellen Vanassche zoekt in de eerste plaats toegankelijke sportpartners, ze bouwt aan vertrouwen bij clubs en doelgroep en werkt intensief samen met de collega's van de sociale dienst OCMW en van de sportdienst. Deze manier van werken heeft vooral resultaat voor kwetsbare jongeren. Zowel jongens en meisjes in armoede als jongeren met een andere etnisch-culturele achtergrond varen er wel bij. Fietsen is gezond. Leren fietsen kan deuren openen naar werk, naar onderwijs, naar vrijetijdsparticipatie en naar gezond leven. Fietsschool

Leuven werkt nauw samen met Mobiel 21. De deelnemers worden aangebracht door de sociale dienst van het OCMW Leuven of via een aanmelding vanuit het Logo-project Bewegen op Verwijzing. Voor de deelnemers is het effect van fietslessen groot: opeens kunnen ze de kinderen naar school begeleiden, zelfstandig boodschappen doen, deelnemen aan een ruimer vrijetijdsaanbod. In Genk begon de Fietsschool in samenwerking met die van Leuven. In Mechelen startte het OCMW een project Leren Fietsen. Vzw Mobiel werkt samen met de stad Kortrijk. Deze vier centrumsteden bundelen hun krachten om de deelnemers ook een competentieattest te bezorgen, een extra mogelijk opstapje naar werk.

- filmpje met Amina: <https://youtu.be/a0XgcaYWgmU>
- VVSG-partner ISB vzw ontwikkelde in opdracht van minister van Sport Philippe Muyters en met steun van Sport Vlaanderen, een online opleiding Sport en Armoede met basiskennis over sporten met mensen in armoede. Je kunt de vorming in je eentje volgen, of de opleiding zelf voor je team organiseren. Na een gratis registratie op www.isbvzw.be/sportenarmoede kun je aan de slag.

Zonder boe- of bahgeroep

Sport is jammer genoeg nog niet altijd 'Sport voor Allen'. Wie sportief getalenteerd is, competitief, jong en vaak mannelijk, zonder enige handicap, niet financieel kwetsbaar en bij voorkeur zonder andere etnisch-culturele achtergrond, tja, die komt wel aan de bak. Anderen krijgen soms af te rekenen met discriminatie, ze worden buiten gekeken omdat ze anders zijn, zijn ten prooi aan seksistische opmerkingen (vooral de vrouwelijke sporters), homo-negativiteit of racisme. Maar er zijn ook veel clubs, verenigingen en sportdiensten die ingaan tegen deze dominante sportcultuur, zij stellen inclusie voorop en maken de sport toegankelijker en bruikbaar voor mensen die doorgaans veel minder kansen hebben in de samenleving. En nee, dit gaat niet ten koste van de sportieve doelstellingen. Een helder kansentariaf vanuit de stad, clubs die nadenken over lidgeld en deelnamekosten (uitrusting en bereikbaarheid), dat is ook zinvol. Via haar ondersteunings- en subsidiebeleid kan de gemeente ze hierin stimuleren.

Gendergelijkheid veronderstelt ook iets doen aan de heteronormativiteit en de homofobie. Naar aanleiding van Antwerpen Europese Sporthoofdstad 2013 lanceerde Sporting A in samenwerking met Çavaria en Het Roze Huis een charter tegen homofobie in de sport. Zowel voor mannen als voor vrouwen werd een charter opgesteld met tips om met minimale inspanningen een positiever houding tegenover holebi's en transgenders in de sportclubs te creëren. Dit uithangbord voor de club geeft iedereen een gevoel van aanvaarding van diversiteit.

- Als onafhankelijk kenniscentrum onderzoekt Demos hoe maatschappelijke en beleidsontwikkelingen de culturele, jeugd(werk)- en sportsector – hun werkveld – vormgeven. Op demos.be/kenniscentrum publiceren ze onderzoeksresultaten en praktijkreaders, na registratie houdt Demos je op de hoogte van hun activiteiten, projecten of programma's.
- www.isbvzw.be, zoek op buurtsport voor inspiratie over interviews, onderzoeken, kennisdeling en Europese verbanden voor buurtsport

Ook hardware wordt duurzaam

Publieke zwembaden springen wanneer het 'schoon water' betreft direct in het oog. Sporthallen stellen energievraagstukken op scherp. De inplanting van nieuwe infrastructuur leidt tot mobiliteitsvragen. Deze legislatuur worden er meer dan ooit publieke zwembaden of multifunctionele sportinfrastructuur gebouwd of gerenoveerd. Energie-, milieu- en toegankelijkheidsaspecten maken dit tot een huzarenstuk, nog los van de problematiek van de financiering en exploitatie. De Vlaamse overheid ondersteunt lokale besturen om de klimaatdoelstellingen te realiseren. Ze werkt daarvoor met specifieke projectoproepen voor bouw en renovatie van sportinfrastructuur en met flankerende maatregelen. Sport Vlaanderen, geruggensteund door Inter (partner van agentschap Toegankelijk Vlaanderen), formuleert in opdracht van de Vlaamse overheid de oproep en de subsidievoorwaarden. ISB vzw begeleidt de lokale besturen in dergelijke dossiers. Ook belangrijk is de dagelijkse, doorgedreven aandacht voor duurzaam-

heid zoals 'Ecosportief - Sporten doe je spoorloos' voor spaarzame douchekoppen of gratis waterfonteinnetjes en – misschien wel de belangrijkste inspanning – werken aan bewustmaking en gedragsverandering van de sporters.

Om de PMD-berg in de sporthal en bij sportkampen te verminderen installeerde de gemeente Schoten op strategische plaatsen watertappunten. Elke sportclub kon tijdens een sensibiliseringscampagne intekenen voor een gepersonaliseerde drinkbus. Vier clubs tekenden in voor 1200 drinkbussen. Naast een fikse afvalbesparing betekent dit ook minder logistiek werk voor de clubs. Zo sparen verenigingen en de gemeente geld uit. Het hergebruik van de drinkbussen stimuleert de leden om ecosportiever en bewuster met water om te gaan. Intussen loopt het aantal sporters met een drinkbus al op tot ruim 2000. ■

Handelskilometer blijft bereikbaar

Tijdens de werkzaamheden aan de gewestweg N9, de bedrijvige hoofdweg door de gemeente Maldegem, maakt een uniforme aanduiding de handelszaken toch bereikbaar.

Op de 'handelskilometer', de N9 in Maldegem waar winkels en andere handelszaken zich aan elkaar rijgen, worden nog tot de tweede helft van december het wegdek en de opritten van alle handelszaken vernieuwd. De werkzaamheden zijn nodig, maar voor de ondernemers aan het traject is het een harde noot om te kraken.

Iedere handelaar wil duidelijk maken dat zijn zaak bereikbaar is. In plaats van de traditionele onoverzichtelijke wirwar aan bordjes, waarin de officiële signalisatie meestal verdrinkt, kwam tijdens een informatiemoment met de ondernemers het idee uit de zaal om met één verlicht informatiebord per invalsweg te werken. Daarop zouden alle bereikbare handelszaken met hun eigen logo vermeld staan. Mark De Herdt van McDonald's beschikte al zelf over zo'n bord voor zijn eigen zaak. 'Het leek me een nette oplossing en betaalbaar, mits de kostprijs gedeeld kon worden door veel deelnemende handelaars.'

Het Agentschap Wegen en Verkeer zag wel wat in het voorstel. De dienst lokale economie van Maldegem kon

steun bieden bij de praktische uitwerking. Marloes Cattersel, bereikbaarheidsadviseur van het Agentschap, was contactpersoon voor de bewoners en handelaars.

Omleiding in een lus

De winkels blijven bereikbaar in één richting. Voor de andere richting moet een omleidingslus gevolgd worden. Midden op het traject ligt een rotonde, waardoor de winkels in drie zones liggen met verschillende rijrichtingen vanaf de rotonde. De handelszaken zijn dus niet allemaal via hetzelfde omleidingstraject te bereiken. Bedenker Mark De Herdt: 'Dit bracht ons op het idee om de werf in te delen in zones A, B en C. Wie naar zaak V of W wil, moet traject A volgen, wie in zaak X of Y moet zijn, neemt omleidingstraject B, en wie naar zaak Z wil traject C. Op het grote scherm kun je lezen in welke zone de handelszaak van jouw keuze ligt. Daarna volg je gewoon de pijltjes met de bewuste letter. Eenvoudig en duidelijk.'

Na het voorstel volgde begin juli intens mailverkeer tussen de bedenker, de

bereikbaarheidsadviseur, het Agentschap Wegen en Verkeer en de dienst lokale economie over de prijzen van de borden, de oproep aan de handelaars om mee te doen en de zoektocht naar de beste locaties voor de borden. Het verzamelen van de verschillende logo's in de juiste formaten en de opmaak van een overzichtelijk ontwerp had nog wat voeten in de aarde. Door de vakantie was er ook haast bij om de borden op tijd besteld en geplaatst te krijgen. Omdat 48 handelaars aan het traject positief op de oproep hadden gereageerd, daalde de deelnameprijs tot een haalbare 150 euro per deelnemer. Het feit dat dit idee van henzelf kwam, haalde veel handelaars over de streep. Met de leverancier legden de gemeentelijke dienst lokale economie en het agentschap Wegen en Verkeer vooraf de locaties exact vast en op 8 augustus werden de schermen en omleidingsborden geplaatst. ■

THOMAS ROTTIERS IS IVSAG-STAFMEDEWERKER LOKALE ECONOMIE

www.wegenenverkeer.be/Maldegem

De Lazuur versterkt het wijkweefsel

Op 10 oktober zullen twaalf ploegen door het Tiense stadscentrum rennen met een schaap in de armen of op de rug – geen echt schaap, maar een creatie die er op lijkt. Het betreft evenmin een echte loopwedstrijd, maar een feestelijk evenement dat vooral over het versterken van het sociaal weefsel gaat. De Lazuur, want zo heet de wedstrijd, is aan zijn tweede editie toe. De eerste editie kreeg twee Matexi Awards: die van de jury en die van het publiek voor het meest verbindende buurtinitiatief in de categorie particuliere projecten.

OpgewekTienen is een open en onafhankelijke burgerbeweging die de samen-horigheid versterkt en burgers stimuleert om initiatief te nemen. De vzw zette de voorbije jaren de schouders onder heel uiteenlopende activiteiten en evenementen. Op 10/10 is er weer de Tiense feestdag of de Kweikersdag. Vorig jaar werd op die dag een nieuw evenement georganiseerd, De Lazuur, een loopwedstrijd die eigenlijk geen echte wedstrijd is. ‘Het doel van De Lazuur is het stimuleren van de wijkwerkingen in de stad,’ zegt Chris François van OpgewekTienen. ‘Op basis van oude grenzen en hedendaagse geografische elementen hebben we in Tienen een twintigtal wijken of contreien afgebakend. Elke inwoner behoort tot een wijk. In De Lazuur nemen die contreien het tegen elkaar op. Ze moeten elk een schaap maken dat minimaal vier kilogram weegt en tussen 0,6 en 1 m³ groot is. Waarom een schaap? Een van de spotnamen van de Tienenaars is de schapenkoppen.’

Op 10 oktober moeten de wijken hun schapencreatie met zich meedragen in een estafeteloop door het centrum. Elke wijk wordt vertegenwoordigd door tien lopers, evenveel vrouwen als mannen en met een goede spreiding over verschillende leeftijdscategorieën. Zo moet minstens één deelnemer tussen nul en tien jaar oud zijn, één tussen elf en twintig, één tussen 40 en 65 en één ouder dan 65. Samen moeten de teamleden meer dan 350 jaar oud zijn. De ploeg met het mooiste schaap krijgt een voorsprong in de wedstrijd, net als de wijk met het mooiste uitgedoste team en die met de meeste supporters. Chris François: ‘Het is eigenlijk een behoorlijk gek, absurd idee dat ook tot onze verbazing meteen aansloeg. Vorig jaar deden acht ploegen mee, dat wil zeggen dat er tachtig lopers bij betrokken waren en acht creatieve teams die de schapen ontwierpen en maakten. Voor de komende editie zijn twaalf wijken ingeschreven. De Lazuur doet wat we gehoopt hadden dat het zou teweegbrengen. Het brengt mensen bij elkaar, het zorgt voor creativiteit en sfeer. In de wijken worden feesten georganiseerd, er zijn optochten om het schaap te tonen aan de buurtbewoners. Het is fantastisch om te zien.’ Dat vonden ook de jury van de Matexi Awards en het brede publiek. De Lazuur – een verwijzing naar het blauw in het stadslogo – viel twee keer in de prijzen. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

www.opgewektienen.org

Chris François, chris.francois@yahoo.com

AAP nodigt uit

Om kleine en grotere kinderen te informeren over wat ze in Heusden-Zolder in hun vrije tijd kunnen doen, gaat AAP, de vrijetijdsmascotte in Heusden-Zolder naar de kinderen en hun ouders. Zo bereiken ze ook de kwetsbare gezinnen. Dit is te danken aan de intense samenwerking van alle organisatoren die kinderopvang en vrijetijdsactiviteiten aanbieden.

‘We streven naar samenwerking van diensten en organisaties die binnen de verschillende levensdomeinen in aanraking komen met gezinnen, zoals onderwijs, kinderopvang, vrije tijd en opvoedingsondersteuning,’ zegt Kathleen Vandenput van het Huis van het Kind in Heusden-Zolder. ‘Zo bouwen we bruggen tussen deze domeinen en komen we tot een geïntegreerd aanbod voor gezinnen.’ In het team van het Huis van het Kind is elk lid verantwoordelijk voor één levensdomein én voor de link ervan met de andere levensdomeinen. ‘Om de drempel zo laag mogelijk te houden werken we samen met wijkwerkers, hulpverleners, de medewerkers van Kind en Gezin, van het OCMW, de bibliotheek, de jeugdbewegingen en de sportclubs.’

Uitgebreid aanbod

Elke week houdt het lokaal loket Kinderopvang een zitdag in het Huis van het Kind om ouders met vragen over kinderopvang voort te helpen. Samen organiseren ze de Week van de Opvoeding, werken ze aan kleuterparticipatie en voeren ze campagne tijdens de Week van de Pleegzorg. In de spelothek Patapoef kunnen ouders, grootouders, kinderen, maar ook onthaalouders, kinderbegeleiders, kleuterleidsters en leerkrachten speelgoed lenen. Hupsakee organiseert wekelijks ontmoetingsmomenten voor

Deel mooie voorbeelden
of sterke praktijken met
#LokaalDNA

ouders en kinderen tot drie jaar. Ouders kunnen een pedagogisch adviesgesprek vragen in het Huis van het Kind. Kind en Taal vzw biedt een taal- en ontwikkelingsstimulerend programma aan huis en brengt gezinnen samen. Vrijwilligers van het project 'De Mammies' hebben een lui-erbank opgezet, samen met een aantal kinderopvangvoorzieningen. En in de kinderopvang gaat er bovendien aandacht naar cultuur voor de allerjongsten.

Maar het allertrotst is Kathleen Vandenput op hun project 'Huis van het Kind en de samenwerking met AAP' dat dit voorjaar de Gouden Kinderschoen kreeg. Met een speels en herkenbaar aapje dat iedereen aanspreekt en dat overal herkend wordt, werken Huis van het Kind en AAP samen om het vrijetijdsaanbod in Heusden-Zolder toegankelijker te maken voor alle kinderen: Daarnaast zet een website op kindermaat dit vrijetijdsaanbod in de kijker. Dit project is ontstaan onder impuls van het kinderarmoedebeleidsplan dat uiteraard ook in verbinding staat met het samenwerkingsverband van het Huis van het Kind.

Kwetsbare gezinnen

AAP komt ook aan huis bij kansarme gezinnen. 'Samen met ouders en kinderen zoeken we naar een gepast vrijetijdsaanbod en oplossingen voor mogelijke drempels bij het gezin. Huisbezoeken en oudergroepen zijn een belangrijk onderdeel om het aanbod bekend te maken,' zegt Kathleen Vandenput. In de maanden juni en september staat AAP ook aan de schoolpoorten en tijdens het jaar loopt hij rond op evenementen zoals de braderie en de scholenveldloop.

'Vanuit onze campagne met AAP richten we ons ook tot de lokale verenigingen. 'We sensibiliseren hen over kansarmoede, over de drempels naar het vrijetijdsaanbod. Verenigingen vinden alle nuttige informatie op onze website, maar we organiseren jaarlijks ook een informatieavond of een armoedespel. Op vraag begeleiden we een vereniging bij de start van een nieuw project, of we zoeken samen met hen uit hoe we drempels kunnen wegwerken, bijvoorbeeld door een ander inschrijvingsbeleid of door speelpleinbonnetjes,' zegt Kathleen Vandenput. Het gemeentebestuur stelt sinds 2016 ook een extra fonds 'sport, spel en cultuur' ter beschikking dat het lidgeld terugbetaalt aan gezinnen met kinderen van

drie tot achttien jaar, wanneer ze een verhoogde tegemoetkoming genieten of cliënt zijn bij het OCMW. Verenigingen en gezinnen kunnen een aanvraag doen om het lidgeld voor een maximumbedrag van 200 euro terug te krijgen. Dit geldt voor alle sport-, jeugd- en cultuurverenigingen die aangesloten zijn bij een gemeentelijke

In de maanden juni en september staat AAP aan de schoolpoorten, tijdens het jaar loopt hij rond op evenementen zoals de braderie en de scholenveldloop.

adviesraad. Kinderen met een beperking komen ook in aanmerking. Heel wat gezinnen maken hier jaarlijks gebruik van.

Kinderopvangcheques

Naast AAP is Kathleen Vandenput ook heel trots op het slagen van het project 'kinderopvangcheques', een initiatief gefinancierd met de werkingsmiddelen die het gemeentebestuur ter beschikking stelt van het Lokaal Overleg Kinderopvang. Net zoals in Genk kunnen ouders via de medewerkers van Kind en Gezin, het OCMW, wijkwerkers of de sociale dienst van het ziekenhuis een tienbeurtenkaart ontvangen die recht geeft op tien gratis opvangmomenten in de kinderopvang. Dat verlaagt de drempel naar de kinderopvang en maakt gezinnen er mee vertrouwd. Het gezin gaat samen met de begeleider en het lokaal loket Kinderopvang op zoek naar een gepaste opvangplaats.

Kathleen Vandenput vertelt terzijde nog dat de meeste vragen van de ouders bij hen binnenkomen via de verschillende diensten waarmee ze samenwerken: de gezinsondersteuners van Kind en Gezin, de maatschappelijk werkers van het OCMW en de speltheekmedewerkers. 'Het is vooral door deze samenwerking dat we voor de ouders de drempels weghalen.' ■

WENDY BOELAERS, AFDELING WELZIJN EN LOKALE ECONOMIE HEUSDEN-ZOLDER

wendy.boelaers@heusden-zolder.be, T 011-80 83 35

kathleen.vandenput@heusden-zolder.be, T 011-80 83 37

Van goede buren naar zorgzame buurten

In elke dorpskern een ontmoetingsplaats waar mensen ook boeken kunnen lenen en voor kleine dienstverlening terecht kunnen, en waar lokale organisaties kunnen samenkomen. Dat is het doel van Zorgzame Buurten in Hoogstraten, georganiseerd door het lokale dienstencentrum.

Het lokale dienstencentrum Stede Akkers is bijna zeven jaar na de start in volle expansie. Het grondgebied van Hoogstraten is uitgestrekt en op het platteland is het openbare mobiliteitsaanbod beperkt. Daarom is er al een bijkomende locatie in de dorpskern van deelgemeente Meerle geopend, die over een jaar naar het gerenoveerde raadhuis op het dorpsplein verhuist. Een tweede, volwaardig erkend dienstencentrum in deelgemeente Meer staat op de gerestaureerde kloostersite in de steigers. Beide projecten zijn nog gestart onder de huidige decretale voorwaarden.

Integratie stad en OCMW

Vanaf 2016 begon een verregaande integratie van gemeente- en OCMW-diensten met daarbij in 2018 een nieuw organogram en de invoering van horizontale teams. Het lokale dienstencentrum bleef autonoom, het werd zelf trekker van het horizontale team Buurten en partner in vier andere horizontale teams. Per team zit de expertise voor een bepaald beleidsthema nu bijeen, elk team coördineert de onderliggende doelstellingen en acties. In dezelfde periode schiep de wetgever hoge verwachtingen met vooront-

werpen van het decreet lokaal sociaal beleid, de reorganisatie van de eerste lijn en een nieuw woon-zorgdecreet. Vermaatschappelijking van de zorg, cirkelmodel, netwerken, geïntegreerd breed onthaal en outreachen werden nieuwe kernbegrippen. Het was toen al duidelijk dat het werkveld van het lokale dienstencentrum er al gauw heel anders zou uitzien. Hierdoor begonnen de geesten stilaan te rijpen. De Hoogstraatse centrumleiders Leo Sprangers en Sharon Van Den Ouweland wilden graag op die uitdagingen ingaan.

Goei Geburen

Om de nieuwe inzichten aan de praktijk te toetsen zijn ze in 2017 met het buurtzorgnetwerk Goei Geburen begonnen in de meest noordelijk gelegen buurt van Hoogstraten. Een halftijds coördinator buurtzorg ging er een jaar aan de slag. Dit gebeurde met middelen uit het Plattelandsfonds en onder begeleiding van de onderzoeksgroep Vonk3 van de Thomas More Hogeschool. Ankerplaats was de locatie van het lokale dienstencentrum in Meerle. Gezien de bemoedigende resultaten volgde een jaar later de beslissing het project op te nemen in de reguliere werking van het lokale dienstencentrum.

Verkiezingen

Kort daarop leidden de gemeenteraadsverkiezingen tot een nieuwe coalitie met eigen accenten in het bestuursakkoord én met expliciet een schepen voor Lokale Dienstencentra: Roger Van Aperen. Hoogstraten kent nu ook een gemeenteraadscommissie lokale dienstencentra, buurten en sociale zaken waarvan centrumleider Leo Sprangers secretaris is. Sprangers: 'Met wat we op dat moment wisten, is er beslist om direct voluit in te zetten op het nieuwe woon-zorgdecreet. In de verdere uitbouw van het lokale dienstencentrum wilden we zoveel mogelijk anticiperen op de toekomstige opdracht met betrekking tot buurtgerichte zorg. Tegelijk bleven we uiteraard wel voldoen aan de minimale normen van het bestaande decreet.'

Om de opdracht van het lokale dienstencentrum scherp te stellen was wel inhoudelijke verdieping nodig. Op zoek naar antwoorden maakte de centrumleiding een brede startnota met vragen, suggesties en mogelijkheden waarvan ze dacht dat er op dat moment al een keuze voor nodig en mogelijk was. Snel bleek die nota te technisch en te uitgebreid te zijn. Daarom werd ze omgezet in een mindmap, een formule die beter

geschikt is voor snelle communicatie. Gaandeweg is de inhoud ervan dan binnen de lopende contacten en overlegmomenten afgetoetst aan de visie van de rechtstreekse collega's, het management, beleidsmensen en externe

deskundigen. Een bezoek aan het dienstencentrum van het Nederlandse grensdorp Ulicoten was daarbij bijzonder inspirerend. Het is een verhaal van voortschrijdend inzicht geworden en de mindmap groeide dan ook zo goed als continu.

Zorgzame Buurten

Zo kwam uiteindelijk een globale schets van lokaal sociaal beleid tot stand als algemeen kader. Daarin kreeg het zorgconcept Zorgzame Buurten een plaats. De eigen ervaringen met Goei Geburen voedden de overtuiging dat wie hierop inzet en preventief werkt, belangrijke besparingen in de residentiële zorg realiseert.

'In een Zorgzame Buurt gaat bijzondere aandacht naar kwetsbare personen met een zorgbehoefte. Het helpt mensen om zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving te blijven wonen,' zegt Leo Sprangers. Het lokale dienstencentrum krijgt nu een eigen decretale opdracht om initiatief te nemen in verband met acht functies van buurtgerichte zorg. Maar de ambitie van een Zorgzame Buurt gaat verder en kan enkel worden bereikt door wonen, welzijn en zorg met elkaar te verbinden.

Uit de denkoefening in Hoogstraten bleek dat het lokale dienstencentrum goed geplaatst is en over de nodige instrumenten en contacten beschikt om het hele concept van Zorgzame Buurten mee in te vullen. Door de positie in de horizontale teams en een gemeenteraadsc commissie kan het lokale bestuur zowel beleidsmatig, budgettair als uitvoerend de regie op zich nemen. Het 'horizontaal team Buurten' heet daarom voortaan ook 'horizontaal team Zorgzame Buurten'. De slotconclusie was dat het lokale dienstencentrum in Hoogstraten verder moet kijken dan de decretale kernopdrachten. Vanuit zijn plaats in buurtgerichte zorg zal het lokale dienstencentrum ook vorm geven aan het brede verhaal van Zorgzame Buurten. Voor centrumleider Sharon Van Den Ouweland laat het netto gemeenschappelijk welzijn in een buurt zich moeilijk vertalen in cijfers: 'De beste graadmeter voor de waarde van Zorgzame Buurten is de directe appreciatie van gebruikers en vrijwilligers.'

Ambitie

Hoogstraten wil op termijn in elke dorpskern een ontmoetingsplaats, in eigen beheer of in partnerschap. In zo'n ontmoetingsplaats komt dan een aanbod in samenwerking met de bibliotheek en het gemeenschapscentrum. Op de twee nieuwe locaties delen de drie partners één gebouw met een polyvalente indeling en opstelling. Er zijn momenten dat het alleen bibliotheek is, bijvoorbeeld als de scholen komen. Maar tijdens de openingsuren van het dienstencentrum kunnen bezoekers boeken lenen via een selfscansysteem. Via het gemeenschapscentrum kunnen lokale sociaal-culturele initiatieven de lokalen huren. De stad zal ook basisdienstverlening aanbieden zoals computerassistentie, het invullen van formulieren, een loket voor afhalingen en dingen zoals ticket-, postzegel- of buskaartverkoop. Het precieze aanbod van deze basisdienstverlening zal bepaald worden op basis van de resultaten van een buurtanalyse. De resultaten hiervan brengen de aantoonbare behoef-

ten van elke buurt in kaart. Voor schepen Roger Van Aperen is kiezen voor Zorgzame Buurten niet zomaar een trend. 'Het kan niet zonder oprechte overtuiging in de sterkte van het concept. Hoogstraten toont dit door zijn diensten de tijd en de middelen te geven die hiervoor nodig zijn. Met ambitie alleen kom je er niet.'

Daarom krijgt het team Lokaal Dienstencentrum de nodige versterking voor al deze opdrachten. Er loopt een aanwervingsprocedure om dit jaar nog te komen tot twee voltijdse centrumleiders en twee deeltijdse polyvalente medewerkers, eventueel aangevuld met medewerkers met een losse of tijdelijke opdracht. Verder kan het dienstencentrum rekenen op een netwerk van collega's en partners en vooral op een pool van 170 enthousiaste vrijwilligers. Hun inzet is van onschatbare waarde.

Hoogstraten heeft beslist de specifieke buurtgerichte opdracht die op het lokale dienstencentrum afkomt, niet apart toe te wijzen aan één medewerker of dienst, maar ze te integreren in een ruimer zorgmodel. Daarbij is vooral gekeken naar kansen, talenten en ambities in de eigen organisatie. Het helpt als daarvoor een aantal structurele voorwaarden zijn vervuld op het niveau van organogram en overlegcultuur. Verder is het een kwestie van die ambitie te vertalen in de nodige middelen. Of zoals Leo Sprangers zegt: 'Neem de decretale minimumbezetting van 0,5 centrumleider niet als norm. Het is veeleisend werk met een zeker risico op burn-out en het kan daarom enkel goed gebeuren als er genoeg tijd voor is, en in een flexibele arbeidstijdregeling. Het blijft een kwestie van mensen blijvend te motiveren en inspireren.' ■

LEEN VAN DEN HEUVEL IS VVSG-REGIONALE MEDEWERKER

Lokaal Dienstencentrum Stede Akkers Hoogstraten
dienstencentrum@hoogstraten.be

T 03-340 16 30

www.hoogstraten.be

Deel mooie voorbeelden
of sterke praktijken met

#LokaalDNA

WIE

Dimitri Verbelen

WAT

Bibliotheekmedewerker bij Utopia, Stad Aalst

HOE

Samen met de collega's maakt hij alle bezoekers van de bibliotheek wegwijs en helpt hen op diverse manieren, behalve bij het ontlenen en terugbrengen van boeken. De inrichting van de werkplek en het gevarieerde takenpakket zorgen voor afwisseling en voortdurende interactie, wat de bibliotheek als bruisend activiteiten-centrum mee draaiende houdt.

HOEVEEL

Werkt vier vijfden, heeft ruim 40 collega's en nog 15 bij de academie, doet alle teamtaken in shifts van drie uur.

<https://utopia.aalst.be/>

Het multimediale belevingscentrum Utopia in Aalst geeft het begrip 'stadsbibliotheek' een nieuwe dimensie, en plaatst de bibliotheekmedewerker én -bezoeker meteen in 21ste-eeuws perspectief: dat van een netwerk van activiteit, ingebed in de wijk en de wereld rondom. De liefde voor het boek blijft voor Dimitri Verbelen het eerste instappunt, maar het zijn ontmoeting en interactie die zijn job en werkplek bijzonder maken. 'Alle clichés over de gemeentelijke ambtenarij sneuvelden toen ik hier begon.'

De glimlach zit Dimitri Verbelen als gegoten, en zal heel het gesprek niet verdwijnen van zijn gezicht. 'Wat ik doe? Ik doe veel. Er zit zoveel variatie in dit werk', zegt hij. 'Wat leuk is, is dat iedereen binnen het team zonder onderscheid alle uiteenlopende taken invult: toezicht op de vloer, de balie enzovoort. Dat doe je in shifts van drie uur, bij elke nieuwe shift wissel je van taak. Het werkrooster wordt elke week flexibel samengesteld. Ook het backoffice-werk is heel

gevarieerd. De teams zijn afgelijnd, maar vloeien in de praktijk soms in elkaar over. Ikzelf zit bij team Onthaal, of nog Klant en Ondersteuning. Wij worden bij alles betrokken. Daarnaast is er team Publiekswerking, dat activiteiten verzorgt en naar de scholen trekt, en team Collectie voor de samenstelling en het beheer van de collecties. Tegelijk huist hier ook de academie voor woord en muziek. Zo komen we regelmatig in contact met de leerkrachten van de academie. We

Bibliotheek als netwerk van activiteit

STEFAN DE WICKERE

delen gemeenschappelijke ruimtes en eten samen. Die nabijheid is hier heel bewust, en gericht op interactie en samenwerking. Ik vind dat heel verrijkend. De bibliotheekwerking telt 40 à 45 mensen, met de leerkrachten erbij kom je aan 60 personeelsleden. Ik werk hier nu bijna een jaar en denk dat ik nog niet iedereen heb leren kennen. Geen enkele dag leek ook op een andere tot nu toe.'

Dagelijks contact is er niet alleen met de klanten van de bieb. 'Boeken ontlenen en terugbrengen verloopt nu helemaal automatisch, daar komen wij niet meer aan te pas', zegt Dimitri Verbelen. 'Bezoekers kunnen hier zelfstandig boeken ontlenen tot 22 uur, zolang de academie open is. Klanten onthalen en hen wegwijs maken, dat doen we wel. En verder zijn we er om de mensen op allerlei manieren te helpen. Ik leer trouwens zelf ook veel bij van bezoekers. We krijgen een heel divers publiek over de vloer, uit alle lagen van de bevolking, wat de interacties heel boeiend maakt. Dat gaat van zoektochten naar uitermate gespecialiseerde non-

fictione, tot mensen die uit verlegenheid over hun dyslexie of ongeletterdheid via omwegen om hulp vragen bij het vinden van een dvd. Op een opvallende manier helpen we hen zo goed mogelijk verder. Je leert zo'n situaties inschatten, en op die momenten word je een beetje sociaal werker. Voor gevoeliger zaken hebben we een actieplan in samenspraak met het OCMW en andere diensten van de stad. Dat is bijvoorbeeld het geval voor de opvang en begeleiding van daklozen, die hier 's winters soms komen schuilen tegen koude en regen.'

De bibliotheekmedewerkers kregen een opleiding voor omgang met jongeren van verschillende leeftijden, en dat vindt Dimitri Verbelen een goede zaak. 'De aanwezigheid van publiekscomputers heeft een flinke impact op het leven in de bieb, ze maken ook dat het hier niet altijd stil meer is', legt hij uit. 'Kun je je inbeelden wat het is als een groepje tieners hier Fortnite begint te spelen? (lacht) Dat moet je dan kunnen temperen zonder schoolmeesterachtig over te komen. Daarnaast werken we natuurlijk nauw samen met de scholen', gaat Dimitri Verbelen verder. 'Enerzijds rond het educatieve aanbod van de bibliotheek – we ontvangen geregeld klassen voor een rondleiding, maar bieden bijvoorbeeld ook toffe pakketten van Lego Education aan voor verschillende leeftijden –, anderzijds omdat er nu zo enorm veel in de bieb wordt gestudeerd, zowel door hogeschoolstudenten als middelbare scholieren. Sommige van die laatste zorgen al eens voor overlast, en

daarom houden we nauw contact met de zorgleerkrachten van de scholen.' In blokperiodes zit de bibliotheek vaak helemaal vol studenten. 'Ze hebben hier ook alles wat ze nodig hebben: internet, warmte, en geen ouderlijk toezicht,' lacht Dimitri Verbelen. Het is dan een uitdaging om het gebouw ook voor andere bezoekers open en toegankelijk te houden. De medewerkers dokterden een systeem uit om de beschikbare studeerplekken uit te lenen – in de vorm van houten blokjes per zitplaats – en te spreiden over de ruimte. 'De vraag is groter dan het aanbod, soms moeten we helaas weigeren.' Werken in de bieb was altijd al een beetje een jongensdroom, geeft Dimitri Verbelen toe. 'Het sluit nauw aan bij mijn leefwereld, want ik schrijf zelf ook. Dat mijn favoriete verdieping de eerste is, die met de romans, is niet verwonderlijk. Ik ben gezegend met toffe collega's, een dynamisch team van heel uiteenlopende mensen. En de variatie in het werk geeft extra veel voldoening. Binnenkort mag ik ook deeltijds een van de vier wijkfilialen van onze hoofdbibliotheek bemannen. Alweer iets nieuws, daar kijk ik naar uit.' Of er ook zaken in de job zijn die hij als eerder problematisch ervaart? Dimitri Verbelen valt stil. 'Ik kan echt niets bedenken', zegt hij uiteindelijk. 'Veelbetekenend, toch?' ■

PIETER PLAS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Utopia werd op 19 september door een vakjury en het publiek verkozen tot Beste Bibliotheek van Vlaanderen en Brussel.

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN

oktober

Mechelen 4 oktober Elk kind een toekomst

Elk kind dat in armoede leeft, is er een te veel. Daarom bieden we je tijdens deze dag ideeën aan om met de hele stad of gemeente kinderarmoede te bestrijden. Hoe bereik je meer door samen te werken in je netwerk? Hoe kunnen collega's van andere beleidsdomeinen helpen? Welke concrete acties werken in andere steden en gemeenten?

Dit is een gezamenlijk event van de VVSG en de Koning Boudewijnstichting.
vvsg.be/opleidingen

Brussel, start 9 oktober Integriteitscoördinator module 2: De deontologische code

Terwijl je een deontologische code maakt op maat van je organisatie, of de al bestaande deontologische

code omzet tot een levend en werkbaar document, leer je er tegelijk workshops over te geven.
vvsg.be/opleidingen

Amsterdam-Almere 10 en 11 oktober Studiebezoek Smart City Amsterdam-Almere

Deze twee boeiende steden hebben een ambitieus smart city-beleid. Ontdek welke projecten ze hebben uitgerold om de circulaire economie te versnellen, hoe ze samenwerken binnen een sterk lokaal ecosysteem en hoe ze werk maken van een slimme energieneutrale stad.
vvsg.be/opleidingen

Vlaanderen 13 oktober Sociaal wonen bestaat 100 jaar

Op deze Sociaal Wonendag openen vijftig bijzondere duurzame, innovatieve projecten en erfgoedpareltjes de deuren. Architecturale pareltjes, staaltjes van

techniek en indrukwekkende werven, ze zijn er allemaal bij, meestal met extra activiteiten.
www.sociaalwonendag.be

Brugge 15 oktober Verhoog je veerkracht - Jezelf wapenen tegen burn-out

Word tijdens deze interactieve workshop bewust van je persoonlijke energiehuishouding, het belang van veerkracht voor de uitoefening van je job en voor de beste balans tussen werk en privé.
vvsg.be/opleidingen

Hasselt 18 oktober Studiedag politie en dierenwelzijn

Experts zetten uiteen hoe je lokaal het dierenwelzijn kunt verbeteren.
Welzijn@politierh.be

Gent 7 november

Inspiratiedag lokaal afvalbeleid

Heb je vragen over ondergrondse inzameling? Zoek je praktijkvoorbeelden over de werking van het recyclagepark? Ben je geïnteresseerd in de eerste lokale ervaringen omtrent de nieuwe blauwe zak? Naast antwoorden brengt deze dag lokale besturen bij elkaar en moedigt ze hen aan tot een beter lokaal afvalbeleid.

vvsg.be/opleidingen

Op zoek...

naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsg.be/vacatures.

Antwerpen start 24 oktober

Intervisie mentoren zorgberoepen

Na de mentoropleiding kun je een leerrijke stage aanbieden, maar soms heb je vragen over die moeilijk te motiveren stagiair, over het overbrengen van een vervelende boodschap of over hoe je collega's kunt meekrijgen. Tijd voor een intervisie dus! vvsg.be/opleidingen

Gent start in oktober (EXTRA - zie online) Mechelen start 29 november (EXTRA)

Mentoropleiding zorgberoepen

Lokale besturen kunnen als interessante leerwerkplekken voor jongeren meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk. In deze opleiding leer je communiceren, duidelijke feedback geven en evalueren waardoor je leerlingen goed kunt coachen. vvsg.be/opleidingen

november

Gent start 4 november 2019

Kessel-Lo start 21 november 2019

Leuven start 13 januari 2020

Antwerpen start 20 januari 2020

Gent start 12 maart 2020

Mentoropleiding technisch uitvoerende beroepen

Lokale besturen kunnen als interessante leerwerkplekken voor jongeren meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk. In deze opleiding leer je communiceren, duidelijke feedback geven en evalueren waardoor je leerlingen goed kunt coachen. vvsg.be/opleidingen

Schaarbeek 5 november

Inspiratiedag Maak Tijd Vrij

Na een jaar lang in tien gemeenten actief gezocht te hebben naar bruggen tussen jeugdhulp en jeugdwerk, presteert De Ambrassade hun geleerde lessen ambrassade.be

Brussel 12 november

Inspiratiedag regionaal sociaal beleid

Met deze inspiratiedag willen we aan de hand van acht concrete en goede praktijken illustreren wat de meerwaarde is van regionaal sociaal beleid. vvsg.be/opleidingen.

04-10-2019

GEMEENTE ROTSELAAR

Deskundige mobiliteit

GEMEENTE LEDE

Bestuurssecretaris personeel

GEMEENTE LENNIK

Afdelingshoofd grondgebiedzaken

06-10-2019

STAD ROESELARE

- Projectmedewerker klimaat

- Gemeentelijk omgevingsambtenaar

STAD BRUGGE

- Ontwerper

- Boekhouder

STAD HASSELT

- Toezichter groen

- Wijkmanager

07-10-2019

STAD ANTWERPEN

- Directeur financiële dienstverlening en controle

- Directeur financiële administratie

GEMEENTE DILBEEK

Deskundige burgerzaken

GEMEENTE DE PINTE

- Deskundige omgeving

- Deskundige infrastructuur/werken

09-10-2019

IOK

- Deskundige woningkwaliteit

- Ontwerpingenieur bouwkunde

- Landmeter-expert

- Intergemeentelijk GIS-coördinator/stafmedewerker GIS

11-10-2019

GEMEENTE OUD-HEVERLEE

- Deskundige ruimtelijke ordening en stedenbouw

12-10-2019

CEVI NV

- Productbeheerder lonen

- ASP.net analist ontwikkelaar

- Productbeheerder financiën

- System engineer

14-10-2019

GEMEENTE RUISELEDE

Beleidscoördinator ruimte

16-10-2019

OCMW LEBBEKE

Directeur woon-zorgcentrum

GEMEENTE LOCHRISTI

Communicatieverantwoordelijke

20-10-2019

SOLVA

- Projectmanager/deskundige energie

- Technisch medewerker woningkwaliteit

- Ruimtelijk planner – stedenbouwkundige

- Adviseur lokaal woon- en energiebeleid

21-10-2019

STAD TURNHOUT

- Geluidstechnieker

- Theaterstechnieker

31-10-2019

WELZIJNSKOEPEL WEST-BRABANT

Archivaris

INLEVERING

PERSONEELSADVERTENTIES 2019

Lokaal 11 (novembernummer) – 10 oktober

Lokaal 12 (decembernummer) – 7 november

Uw personeelsadvertenties

in **Lokaal, VVSG-week,**

op de **VVSG-website**

én getweet via **@JobLokaal**

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

burgemeester Triljoen

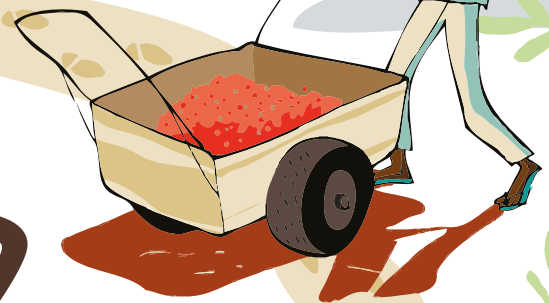
PURO

PEOPLE

FAIRTRADE

HET PAD NAAR GOEDE KOFFIE

PLEASURE

PLANET

PURO®

Fairtrade Coffee
saving the rainforest

Kies tijdens de Week van de Fairtrade voor...

People

Puro is Fairtrade gelabeld en biedt financiële steun aan projecten van **vzw Congodorpen** die de opbrengst van de koffieteelt verbeteren.

Planet

Voor elke kilo koffie steunt Puro de natuurbeschermingsorganisatie World Land Trust. Hiermee werden al meer dan **54.000 voetbalvelden** aan regenwoud beschermd.

Pleasure

Geniet van een heerlijk kopje Puro koffie bij u thuis, op het werk of onderweg.

www.purocoffee.com

0800/44088

"96 % tevreden klanten" en u zegt het zelf.

Dag na dag zet Ethias haar competenties en expertise in om u van dienst te zijn. Een onafhankelijke studie bewijst het: Ethias werd bekroond tot **"sterkste verzekeringsmerk in België met 96% tevreden klanten"**.

Ontdek ons volledige producten- en dienstengamma op www.ethias.be/publieke-sector

ethias
glimlach verzekerd